

Мусукаланы Сакинат

84(2p)=Балы
М 917
С 22095

НАСЫП
ЮЧЮН



*Ариу жомакъ, таурух болуп къалып,
Бизни да жол нёгерликге алып,
Ёмюр – атлы – барады тик ёрге,
Кюнню, айны жарыкъларын кёре...*





Мусукаланы Сакинат

**НАСЫП
ЮЧЮН**

НАЗМУЛА БЛА ПОЭМА

НАЛЬЧИК - «ЭЛЬБРУС» - 2004

02.09.05

47

V

Литературно-художественное издание

Мусукаева Сакинат Азноровна

ЗА СЧАСТЬЕ

Стихотворения и поэма

На балкарском языке

Заведующий редакцией *М. Х. Табаксоев*. Редактор *М. Я. Гузиева*. Художник-редактор *И. Я. Кушова*. Технический редактор *Н. М. Мокаева*. Корректор *М. М. Ульбашева*. Компьютерная верстка *А. А. Гарибова*. Лицензия ИД 05895 от 21.09.01. Подписано к печати 22.03.04. Формат 70 x 90^{1/32}. Бумага офсетная № 1. Гарнитура Times New Roman. Печать офсетная. Усл. печ. л. 5,27. Уч.-изд. л. 4,88. Тираж 500 экз. Заказ № 64. ГП КБР «Издательство «Эльбрус». Нальчик, ул. Адмирала Головки, 6. ГП КБР «Республиканский полиграфкомбинат им. Революции 1905 года»
Мининформпечати КБР. Нальчик, пр. Ленина, 33

Мусукаева С. А.

М За счастье: Стихотворения и поэма. – Нальчик: Эльбрус, 2004. – 144 с.

ISBN 5-7680-1949-9

В книгу вошли стихотворения и поэма, написанные в последние годы. Их характеризуют напряженность чувств, поэтической мысли и тонкое ощущение времени.

М 4702100200-021 2004
М 125 (03)-2004

ISBN 5-7680-1949-9

© Мусукаланы С. А., 2004

НАЗМУЛА



САУГЪАМ

Эшикни жепи этип,
Андан къарады насып.
«Ол кълмаз, – дедим, – кетип», –
Кеси кесими басып.

Ким да алай тюбейди,
Жилтинден жанады от.
Алай даучу кѐп эди,
«Угъай!» – деген жан а жокъ.

Мен туююлме аладан
Не кючлю, неда эсли,
Келдим кълыубаладан,
Юлюшсюз бола, кесим.

Аны сан этер кибик,
Мен туююлме кюрешчи.
Ёкюлюм, къара кийип,
Хар нени да юлешди.

Сени атынг айтылып,
Ой, ызындан къаратды.
Ол, жанымы сагъайтып,
Жыр, назму болуп къайтды.

Анда атды ариу танг,
Анда батды танг жулдуз,
Сени атынгы айтхан
Жарсыуну эте учуз.

Керек тюйюл юлюш да, –
Башха затха алдандым.
Тартып-созуп кюрешмей,
Манга керекни айтдым:

Сени атынг – хан саугъам.
Къууанч, къанат да бере,
Чыгъарып мени таугъа,
Андан къаратды жерге...

Къапланмасын жепиге
Насып деп, эшик ачдым.
Ол къайтып келирге,
Аны аллына чапдым.

Табалмайбыз бир бирни...
Насып деген – къанатлы,
Эшик жепиден кирип,
Сени атынгы айтды.

АНДА ОЙНАЙДЫ СЕРИУЮН

Сокъур да, сау да билгеннге
Кюрешмей тюшюне,
Кёреме мен, кёреме мен
Сейир ариу тюшле.

Анда ойнайды сериуюн,
Къагъа марал жауун,
Тохтатмай, тыймай келиуюн,
Ауушладан аууп,

Кюнню биргесине жерни
Сепкил этеди ол.
Ол араны келсе тергей,
Тейри къылычы – жол.

Анга чегет, кюнлюм да бир,
Орталары – нюрлю.
Анда ариу тангны кёрюп,
Чууакъ кёгюм кюлдю.

«Тейри къылыч бизни, бизни!» –
Деди жашил агъач.
Чыпчыкъ жыйын, ючгюл тизип
Кетди, къагъа къанат.

Насып да тюз алай кетди –
Жангыз такъыйкъалай.
Тюшюм мени тели этди,
Келе келип алай.



ТЮШ

Къая алай бийик эди,
Кириши – жютю.
Жаным ары ёрлей эди,
Бир ауур жюгю...

Ары жаны – кёксюл тала,
Кырдык шыбырдау.
Бери жаны – сары къая,
Жокъ эди алдау.

Эки да кесим сайлагъан:
Тынчлыкъ неда ёр.
Мени кесине байлагъан
Къайсы болур, кёр.

Къайсында насып желлери
Шууулдай болур?
Бу жолну барып келгенни
Хапары солуй...

Кече сайын мен ёрлейме
Сары къаягъа.
Андан башха тюш кёрмейме,
Тангым атаргъа.

Къаяны ары жанында –
Жап-жашил тала,
Тейри кылычны да анда
Нюр ызы къала.

Ата-бабаны жылыуу –
Жербаш юйледе.
Биз, барып, ары жыйылып,
Чегет кюлгенде,

Уллу кюнню халаллыгы
Төгюлюп жерге...
Жанымы анда кьаллыгы
Келип ёмюрге.

Тюш эсе да, тюн эсе да,
Барады ёрлеу.
Жаным ажашып эсе да,
Жокъ эди тергеу.

Ары жаны – ариу тала,
Кырдык шыбырдау.
Сары кьяя артда кьала,
Барады жашау.

СЕН – АЛЛАХХА АМАНАТ

Узакъ жолда айланган
Сен – Аллахха аманат.
Мен – аллынга къарагъан,
Билдим, сынадым азап...

Айтыла болур алгъыш...
Мени жүрегим а – сакъ.
Кете билмеген сагъыш
Излеп турады жасакъ.

Дауларым санга туююл –
Кесиме кюеди жан.
Мен сени алай суюдюм,
Бир затны да этмей сан.

Ой, кюледи къадарым,
Алдап, къозутуп мени.
Мен ызынгдан къарадым,
Алай тыймадым сени.

Сен кюлгенлей, дуня,
Алгъынча, ариу болур,
Санга чексиз къууанган
Жүрегим жырдан толур.

Анча алгъыш айтылды,
Шо бири болсун къабыл!
Сен бери къайтыргъа,
Сени аллынга чабып

Чыгъар иги къууумум.
Сен ёчюлтме жилтинин!
Кесинг насып туудуруп,
Энди этме изгилтин.

СЫЙЛЫЛЫГЪЫН БИЛДИ ДА...

Ахыргъа къалгъанда, адамлыкъ
Сыйлылыгъын билди да адам:
«Мен этмезме, – деди, – харамлыкъ».
Ол алай сунуп келди, баям.

Жашау дегенинг а къыланчлы,
Ары урду да, бери бурду...
Адам, кеси теренин ачып,
Сейир этди, кюлдю, улуду.

Айхай, кесинден къачып кетген
Мен кёрмедим, бир кёп айландым.
Кесин кесине душман этген
Кюрешни ачысын сайлады.

Сайлады да, бошалмайды жол,
Ол барады аллына жатып,
Узакъда ойнайды шайтан той,
«Кюн кетген болур, – дедим, – батып».

Кюн да, сен да – эки жарыгъым.
Экигиз да манга багъалы.
Экигизни да мен таныдым,
Къач келгенде, жанып, саргъалып.

Къалын чегетде бугъады кюн,
Къызартып элме тереклени.
«Сюе эсенг, – бюгюн, бюгюн кюй!» –
Деп, къагъады жел этеклени.

Жаным тартынады. Ол – сейир,
Учуп баргъан къанатлы кибик.
Сен не мен къалгъынчыгъа кетип,
Ол турлукъду жол салып, келип.

АНАМ

Кёлюм тешилмезча болгъанда,
Жокъ эди мени кьоруулагъан.
Жашаудан, неден да тойгъаннга
Къарагъан адетди туурадан.

Къапхан ачитхан кёк бёрюлей,
Улудум къарангы кечеге.
Ариу айтып, ариу кёрюрге
Бир адам да болмай ёхчеге.

Ненча кере, ёкюллюк этип,
Тюшюме келди ёлген анам.
Жилятхан эди, эртте кетип,
Энди уа тынчаймайды, баям.

Мени терслигими да билип, –
Тасха жокъ керти дунияда, –
Манга жангыдан жарсып, эрип,
Келеди ол кече арада.

Акъырын сылайды башымы,
Узакъгъа кетип кёз къарамы.
Ол, кёзлерин менден къачырып,
Ачитмазгъа дейди жарамы.

Былай эт деп айтханы да жокъ.
Жарсыйды, къарай кюйгениме, –
Бир башха жары элтеди жол,
Элтмейди мени суйгениме.

Гюняхларым кёпдю сууапдан,
Мен кесиме жиляйма алай.
Анам а, жукъ айтмай жууапха,
Тынгылайды, узакъгъа къарай.

АТА ЮЙЮМ

Кюнлюм бетде уллу юй турады,
Мен тюшюмде дайым кёрюучю.
Кюн кёзюн аны таба бурады,
Олду бери терк-терк келиучю.

Атам акъ атха минип барады,
Мен эштеме туякъ тауушун,
Терезени сары танг алады,
Кече къара жолун тауусуп.

Жылы сютню татыуу сейирди,
Кёмюгю да – булутлу, гюллю,
Андан толу аякъны береди,
Къоба келгенлей, анам, кюлюп.

Сыйпалгъан арбазда ыз къалгъанды –
Суу бюркгенди кьумгъандан анам.
Сыгын отха ол гыржын салгъанды,
Хар небиз да игиди, баям.

...Атам – къарт, анам эртте кетгенди.
Арбазда уа айланады кюн.
Ол мени, къайтып, ары элтеди,
Мен, жанып, бола тургъанда кюл.

Къайда жашасам, къайда турсам да,
Анга айтдым – юйюм, арбазым.
Мен не сейирлик жашау къурсам да,
Анда – кёбюм, мында уа – азым.



ИЙНАНМА

Жюз эшикни ачып кетсем,
Жюз эшикге кирит этсем,
Сени излеп, сурап турсам,
Жюз эрттенге мен баш урсам,

Жюз келинге жаулукъ атсам,
Айгъа, кюннге таурух айтсам, –
Бары да бир жашау болуп,
Гюнях, насып – топпа-толу.

Тилегими ангылагъан,
Сюйюп, билип тынгылагъан,
Манга ариу сёзле айтып,
Манга саугъа болуп къайтып, –

Бары да сен эсенг кесинг,
Къалай къойдунг уруп, кесип
Бир насыпны жюз юлюшге?
Жаным къалды сур бёлюшге.

Ийнанма сен бир заманда,
Мен айтханда, не жазгъанда,
«Насып, намыс юлюшдю, – деп, –
Аны билип, къылыкъ-адеп

Сурайма мен керти», – десем,
Дунияны шагъат этсем,
Ийнанма сен, ийнанма сен,
Алайды, хау, алай десем.

Ийнанма сен, ала ючюн
Кёкге минип, жерге тюшюп
Жашайма мен десем, анга.
Ийнанма, ариуум, манга.

Сюебиз Аллахны алай –
Урлай, тырнай, марай, алдай.
Кюндюз этебиз гюняхла,
Кече: «Кеч!» – дейбиз Аллахха.



ЖАШАЙДЫ ОЛ КЮЙЛЕРИМДЕ

Кюндюз, кече да саггышым,
Сёзюм, антым эм алггышым –
Бары да сен, сени атынг,
Жюрегиме кюнлей батып,

Жашайды эрттеден бери,
Аны анда тыйып Тейри.
Урады ол жюрегимде,
Жашайды ол кюйлеримде.

Ол жокъ болса, кьалмаз насып.
Жырым, ачып, кюйюп, жарсып,
Кёкге, жерге да сыйынмаз.
Кесим, жаным да ол кюн – тас.



БУШУУ

Къарындашымы ёлгенди жашы.
Хайран болгъанды бушуудан башы.
«Ахмат, жиляма», – дер эдим анга,
Алай жапсарыу сёз къайда, къайда?!

Къайда табайым мен анга асыу? –
Алай уллуду бу келген жарсыу.
Ёлгенди аны ариу баласы,
Ачыйды, ачий жюрек жарасы.

Бушуу дегенинг келеди алай,
Аны сакъламай, билмей тургъанлай.
Таш болуп тюшдю сени башынга.
Ой Ахмат, жиля, жиля жашынга.

Мен да жиляйым сени биргенге,
Ачыу этейим жерге киргеннге,
Ачыу этейим татлы баланга,
Аллах кесине сайлап алгъаннга.

Аны кюлгени къалгъанды мында.
Ол – кёз аллынгда, жанынгы къыя,
Жашайды алай, турады алай,
Ма, бош, арбазгъа ойнай чыкъгъанлай.

Къарындашымы ёлгенди жашы,
Хайран болгъанды бушуудан башы.



ШОШЛУКЪ

Бир сейирди шошлукъ:
Эштиледи анда
Кертиге кьошулуп
Айланган алдаула.

Мен суйген атынга
Силкинеди даучу –
Атыла-сатыла,
Жууукъдады ачыу.

Кертини да бети
Ауана тюшгенлей,
Ой, аны адети:
«Бу былайды!» – деген.

Ай да, кюн да – энчи,
Кеслерин ариулай, –
Бир бирге келечи,
Шо алай тургъанлай.

Излесенг, – табылыр
Хар неге да сылтау,
Тюз жолда абыныр
Эте билмеген дау.

Мен, аны да билип,
Шош къарайма жолгъа.
Эталсам игилик,
Къызгъаныб' а къоймам.

Сабийле окъуна
Кюлдюле ызымдан:
«Къызылны онгганы –
Асыры къызылдан!»

Алай... барды бир зат
Жашауда, сайлауда –
Биз туюлюбюз азат
Чырмакыдан, алдаудан.

Хар кимге тенг келип
Ким кёргенди насып?!
Мен кьалсам элгенип,
Ол кетмезми кьачып?

ЭКИ ДУНИЯ

Жанны сау этерге
Бар эсе уа дарман!
Сен – сёзюнг жетерик,
Дау этдирме, тырман.

Шо кьайда да айлан,
Шо кьайда да жюрю,
Белгисиз кьадарны
Бир ауурду жюгю.

Аны тут эсингде,
Анга эт себеплик,
Базынсанг кесинге,
Жыр да, жол да элтир...

Умут – тау башында,
Сюймеклик – теренде.
Аланы ашыргъан
Терк киреди жерге.

Этиледи тилек,
Жан кьарайды кёкге,
Ол келеди тилеп,
Бир азгъамы, кёпге –

Ким билсин – насыбын.
Хар кимни – юлюшю,
Жанымы, кьачырып,
Букьдурдум мюйюшге...



ЭКИ НАСЫПЛЫ

Хаух фатарда жашайдыла
Эки насыплы.
Кече-кюн да жасайдыла
Ала насыпны.

Бири минчагъын тагъады
Ариу бойнуна,
Бири балхамын жагъады,
Алып, кьолуна.

Бири ариу кийдиреди.
Бири уа – кюзгю.
Бармагъында кёрюнеди
Аны жюзюгю.

Мындан кетип болалмайын,
Жашайды насып.
Терезеден къарамайды
Орамгъа, жарсып.

Хаух фатарда жашайдыла
Эки бай адам,
Сюймеклик бла жасайдыла
Насыпны, баям.



ТОЮ УШАМАГЪАН ТОЙГЪА

Боран да, буз да – бир кюннге.
Жауун къатыш жауады къар,
Шайтан жели, тепсей, кюле,
Насып жолун этгенди жар.

Жатады, терезе кёзню
Белей, эхчей, келген ашхам,
Бир кёп умутланы юзюп,
Башха жолну элте, башха.

Алай бары да – ётюрюк,
Тюзлюк, керти да, аллында –
Барыбызны да элтирик,
Санга (санга!) ашыкъгъанда.

Кюеди кюн, таугъа батып,
Боран да, буз да – кертиле.
Сени босагъанга жатып,
Жаным улуйду эрттеннге –

Тою ушамагъан тойгъа,
Жыры ушамагъан жыргъа,
Нени да бир кибик жоя,
Тюшалмагъан керти ызгъа.

Сёзюнг, къызыл кюнлей, ариу.
Къучагъыма батады ол.
Анда тепсей, кюле, жарый,
Къызыл гюлден жасайды жол.

Алай – къарады терезе.
Ары жаны – къара кюлтюм.
Санга унамай тёзерге,
Аны бла бирге кюйдюм.

ЖЮЗЮК

Ой, жюзюгюн тас этип, аяз
Къозгъайды сары чапракъланы.
Аны анга берген эди жаз.
Не аманды чапракъ акъгъаны!

Сары чапракъ жабар да къояр
Сюйгенини берген белгисин,
Ол аязны насыбын жояр,
Билмегенлей кеппе-кертисин.

Мадар этсин, бир кесек созсун
Жайны ариу жарыкъ жолларын,
Ол аязны талада къойсун.
(Кеси да биледи къоярын.)

Кюз кюледи. Аны кюлгени
Чегетлеге чапды да кетди.
Кюнлюмлени ариу кюйгени
Аланы да умутлу этди.

Аны кюлгени къалып къалыр,
Мурккуланы къарда къызарта.
Ол келлик къышны онгун алыр,
Анга ийнарла, жырла айта.

Кюле-кюле келген сары къач
Жюзюгюнгю табар да берир.
Анга жүрегинги сырын ач,
Ол санга эрир, эрир, эрир!

Къач да, къыш да суйгенле жолун
Таныйдыла, барырла анда.
Ай къарайды – жумушакъ, толу,
Ажашмай барырча баргъанла.

ЖОЛДА

Келе, кете,
Жолда ажаша,
Оюн эте,
Неда талаша,
Къадар деген –
Тузлу эм баллы,
«Мени!» – дерге,
Биргеме къалды.
Насып болуп,
Басынчакълады.
Салма жолда
Сени сакълады...
Кюй боллукъду,
Айтылып турса:
Жол да, къол да –
Ёсгени – мурса.
Кюйдюрюр деп,
Жарсыгъан да – аз.
Сюйдюрдюм деп,
Хар неге да – баз.
Ажашады,
Алданады жан,
Кёл ашамай,
Салмайын болжал.
Алай... сурду,
Сурду дуния,
Бошду, къууду
Сезимге уя.
Ёмюрлюк зат
Китапда да жокъ.
Сер азаб' а
Сууутады окъ.
Ийманлы да,
Иймансыз да бар.

Жол салгъан а
Бир насып табар...
Кюн кибикди
Сюйгеним дедим.
Ой, кийипди
Къара жүрегим –
Сен ауруйса.
Къадарынг – соруу.
Жокъласам да,
Билалмам толу.
Ариу айт деп,
Кёзюнге къарап,
Дау да, дерт да
Узакъны марап,
Кюн кибикди
Сюйгеним дедим...
Ол келликди
Кёрюрге мени.

СЕН БАШХА ТЮРЛЮ СЮЙДЮНГ

Дау айтсам да Аллахха,
Табына барсам да,
Мени алай жаратхан,
Башханы кьойсам да,

Сюе болур тюзлюгю,
Турса кьара кьонмай,
Кьалмай кетип, юзюлюп,
Желде, кьарда онгмай.

Мен да ма алай суйдюм,
Сен билеклик этмей.
Жашадым, жанып, кюйюп,
Бурулуб' а кетмей.

Дау айтырча да туююл –
Мен кимни терслейме?!
Сен башха тюрлю суйдюнг:
«Мен суюме», – демей.



ХАКЪ

Букъдурур жер тапмай
Мудах къарамын,
Келип, эшик къакъмай,
Кече къарангы

Шош, сабыр къонады
Терезе кѣзге,
Акъ ингир онгады,
Акъырын, тѣзе.

Ол таудан ауар да,
Ташайып кетер,
Сакъ жауун жауар да,
Жиляуун этер.

Шош ингир кетеди.
Барады алай –
Аз шургу эте да,
Ызына къарай.

Чарс аны тутханды
Эки къолундан,
Ёкюлю букъгъанды
Баргъан жолунда.

Хар ким, келгенича,
Жангызлай кетер,
Жаным, элгенирча,
Адыргы этер.

Келген тынч туююлдю,
Кетген да – алай.
Жан андан кюеди –
Аны ангылай.

Чегине жетсенг да,
Дуния – татлы.
Мен алай десем да,
Ол къара атлы

Терезе къагъады,
Туурада тохтап,
Жашау деген хакъды
Деп, сени жокълап.



СЕН КЪЫШ СУННГАН

Сени къышынг келе эди,
Мени уа – акъ жазым.
Ол акъ таудан эне эди,
Сурат, накъыш жазып.

«Сен къыш суннган, – ол жаз эди!» –
Дедим, кюлдюм санга.
Алай... ёмюр бир аз эди,
Кюйюп кетди жазда.



ЧЕК

Къайгъырыу да излейди чегин.
Мардасызлыкъ неде да аман.
Мен, ол затны бир кере чегип,
Эталмайма сёзюмю дарман.

Мен, ангылап, кюрешсем тюзюн,
Терсин да байлап, жарашдыра,
«Не этсенг да, бошалыр тёзюм», –
Дейди назмум, мени ашыра.

Ненча жыл жашаса да адам,
Ненча жолну келсе да атлап,
Сюйгенича болалмай, баям,
Келе болур, тилекле къатлап.

Тилеклени жоллары уа – бир:
Къадар этгеннге таянч ала.
Жомакъ излеп, хапарым келир,
Кесим а келмем ингир ала.

Кетип деген – жүрекден юзген.
Башхалача, алай кеталмам.
Терезеден къарама кюзге.
Келлик болсам, былай кеч къалмам.



ХАР КЕТГЕННИ БОЛАДЫ ТАШЫ...

Сын жонганла, гюл чакъдыргъанла –
Заманны къаратор атында
Ёмюрлеге сёз айтдыргъанла,
Келмегенле оя, сатыла,

Сизни къолугъузну жылыуу
Ташда, къара топракда къалып,
Болалмайын ары сыйынып,
Кёк тюзлени, сыртланы алып...

Хар кетгенни болады ташы,
Хар келгенни болады гюлю,
Жулдуз болуп, толуп тау башы,
Андан къарап, жиляды, кюлдю,

Жер юсюнде тансыкълыкъ къуууп,
Андан къачып айланган адам.
Бу дунягъа келгенде, туууп,
Хар ким башха умутлу, баям.

Келгенибиз, кетгенибиз – бир,
Ыразылыкъ береди Аллах.
Энди келлик да алай келир –
Тапмаз насыбын сурап, сакълап.

Ол акъыллы, тели да туююл –
Адамгъа тийишлисин керюр:
Къууанып, жарсып, ойнап, кюйюп,
Жашаргъа суююп, алай ёлюр.



АКЪЫРЫН ТЁГЮЛЮР ДА КЕЧЕ...

Жашау мени сенден айырыр,
Жолда бара, санга тубемем.
Насып жулдуз этек къайырып
Къачса, анга: «О, къайт!» – демем.

Ингир хазырлагъан кёк жерге
Акъырын тёгюлюр да кече,
Аллахы, адамы да кёре,
Жарсыуу башлар манга кёче.

Алай эте, къысалмайма кёз –
Андан-мындан къабады эсим.
Хапарны башлай эсе бир сёз,
Андан ары чабама кесим.

Ол да, бу да келеди алай –
Оноу эталлыкъ кибикме мен.
Бири кетсе, башхасы къала,
Тохтамайды, бошалмай келген.

Кесине эталмагъан гебен –
Мен кимге къалайым черенле?
Жолну къайры элтирин билген
Мен туююл не бери келгенле...

Жашау сени менден айырыр.
Алай болса: «Манга кел», – демем.
Эрип кетген ариу жайымы
Сени кёзлерингде излемем.



НЕЧИК ЧУУАКЪДЫ КЁК!

Таш ата билген да бар,
Ата билмеген да кёп.
Излеген бир зат табар...
О, нечик чууакъды кёк!

Ол чууакълыкъгъа къозуп,
Кюле, агъады шорха,
Учхан булутну озуп,
Чыгъып кюмюшлю жолгъа.

Ол жырлагъан жырчыкъда
Къар да, жауун да жашай,
Аяз букъгъан ыфчыкъда
Тал тамыр ийип башлай.

Ол жырда келеди ай,
Жарыкъ эте кечени,
Къара кёкде жылтырай,
Ол жырларгъа ёч эди.

Ол жырда жашайды чыкъ,
Кёк чапыракъ къалтырай,
Аны жарыгъы – ачыкъ,
Анда да жашайды ай.

Ол жырда тейри къылыч
Таудан таугъа жетеди,
Къалын агъачны жырып,
Нюрюн къоюп кетеди.

Ол жырда – чыран бузла,
Къызыл кюннге жууукъда,
Узакъ ёмюрде бузлап,
Минг жылланы турлукъла...

БИЛЕК БОЛУРГЪА СЮЙДЮМ САНГА

Санга жокъду эгеч-къарындаш.
Келгенича, кетеди адам.
Суугъа терен батып кетген таш –
Ол да жилияу этеди, баям.

Сен да – алай. Адыргыды танг
Ариу кёзлеринге къараргъа.
О, нечик ачыу этеди жан,
Къалып эки дуния арада!

Муну танып, бери тартына,
Ненча кере хорлап ёлюмню,
Жаз ингирлени да таралта,
Ненча насып, къууанч да кёрдю...

Жол, ныхыт да – бары бошалыр.
Алгъынча, жаумазла акъ къарла.
Къолунг къолуму сабыр алыр –
Экиси да бирдиле ала.

Санга бушууум – ташдан ауур,
Бир жанына салып, солумам.
Аллахыма бир кёпдю дауум:
Оноууму алып къолуна,

Ачыта да, булжута кетип,
Жолну да, къолну да суйдюрюп,
Эрттенинги насыплы этип,
Ингиринги къойду кюйдюрюп.

Кеч мени, – мен турсам тынгылап,
Жол бергеннге ушар деп анга,
Хар нени кесимча ангылап,
Билек болургъа суйдюм санга.

Иги эди сени кёргеним.
Насыплыны кысхады кюню.
«Кюн не ариу тиеди!» – дедим,
Энди ол да барады кюйюп.



УМУТ

Ауур термилиуюмю
Къанатына къондуруп,
Сени менсиз юйюнгде,
Кеси кесин сойдуруп,

Айланады умутум,
Ары, бери да бола,
Адет-тёре унутуп,
Кеси кесин жойдура.

Терезеден къарайды,
Жангы айны сагъайта,
Жюрегими тарайды,
Ариу атынгы айта.

Ётюрюк да, керти да –
Эки ачы да сылтау –
Экисинден бири да
Этмей озмай эди дау.

Айлана эди умут.
Умут туююл – туююмчек.
Къадарчы, кёзюн жумуп,
Сала билмей марда, чек.



КЮН

Мудахлыкъ, кесин билдире,
Къоннганды терезе кёзге.
Кюн, этегин илиндире,
Барады узакъ Гюржюге.

Тауланы ары жанында,
Тёгюлюп жашил талагъа,
Къарарыкъды ол аллына,
Келмей къалмаз деп алайгъа

Гюржюню тамаша къызы –
Патчах къызы, Тамарасы...
Барады кюн къызыл ызны,
Кюе, кюйдюре жарасы.



ТАНГ АЛА...

«Тансыкълыгъым билегинг
Болгъанлай туруп турсун.
Санга этген тилегим
Биринчи болуп толсун...»

Ол тилекге сыйынып
Сен излеген умутла,
Аланы, кёзюм къыйып,
Кетермедим жууукъдан.

Алай эте, жюз ёмюр
Барыр эдим, жол сала,
Кёрмез ючюн сен ёлюп
Тургъанынгы танг ала.

УЗАКЪ КЁКДЕ АЙ

Этерик ишлерин унутуп,
Тохтагъанды узакъ кёкде ай.
Жер адамы – жарыкъ умутлу,
Жашау тохтамай барлыкълай.

Умутдан бир кесеги толса,
Жолуму ётдюм деп ортасын,
Къазауат этгенинг сел болса
Ол заманда, ол кюнде жарсы.

Аллай кюнлерими эсимден
Кетерирге кюрешип келдим,
Кесим сыйырмасам кесимден,
Башха алай этмезин билдим.

Тереземи тюе, жетдиле,
Желни къанатларын ат этип,
Сагъышларым эски эдиле,
Тамырлары тереннге кетип.

«Жашау халынг игиди», – деди
Туурадан къарагъан бир адам.
Не десе да, ол кёрмей эди
Менде баргъан кюрешни, баям.

Ай юзеди тагъылгъан чюйюн,
Манга дау айтыргъа итине.
Жашау дегенни – ауур жюгю,
Не къыйынды аны элтирге.



МЕН КЪОЙ ЖОЛНУ БАРАМА

Жаулугъун къойгъан болур
Кюн чырпыла ичинде –
Къол, кюнден болуп толу,
Шош кюеди кечгиде.

«Жылытмай кетмем сени, –
Дейди, – мудах жанынгы...»
Къоймай турду кечени,
Экиндиси танылып.

Анга чулгъап кесими,
Сени таба барама.
«Жолгъа чыкыгъан кечди», – дей,
Жюрегими тарама.

Киши бла селешмем.
Бошала билмез кече.
Акъ гюлмендисин тешген
Айны, къара кёк, эче!

Мен Къой жолну барама,
Ол узакыгъа созулур...
Сен ызымдан къарама –
Мени ол да къозутур.

Жулдуз болуп, тюшерме
Ол сен тургъан арбазгъа.
Сен: «Тюшмюдю бу?!» – деме.
Мен келирме бир азгъа.



АТЛАДЫМ СЕНИ ТАБА...

Жукъу къарыулу болду
Солутмагъан къайгъыдан.
Тюшюм да – сенден толу.
Сен – тюшюме къайтхан.

Анда мен суйген сёзле
Келедиле кыш жолну,
Мен, ол сёзледен ёзге,
Сезмей бир затны толу.

Келирми башха хапар?!
Аны бир кёп сакъладым.
«Кёрме сен, – дедим, – хата».
Жарты бола антларым.

Алай, инжилте, къаба,
Акъырын жанады от.
Атладым сени таба...
Атладым да, сен а – жокъ.



КЪАЛАЙ АЙТЫРЛА САНГА...

Ашыкъдырып, терк болуп,
Сюелди да эрттенлик,
Хар нени жолда къююп,
Андан болду кетгенинг.

Таяныр эдим анга,
Ариу тийген кюн кёрсем...
Къалай айтырла санга,
Сен келгинчи, мен ёлсем?

Сезим – жашауча бир зат,
Жолда баргъан – кюй тагъа.
Сёзюм, жырым да – азат,
Атхан тангым – акъ чагъа.

«Жолу болгъан – кюн табар», –
Деп, санай эди эрттен.
Жарлы, насыплы да бар,
Ортада уа – кюй этген.

Дунияны юсюнде
Чурум дегенинг – толу.
Булут, умут да сюрген
Ол жолну баргъан болду.

АЛГЪЫШЫМ –
АЛГЪЫШ ТЮЙЮЛ...

Тюкню аугъан жанына
Сылады къолум.
Ол туююлдю жалынган –
Бар эди онгум.

Сюймей сени ачыта
Туругъа кесим,
Кёп умутну къачыра,
Атлады эсим.

Жюрегиме туюрелип
Жата эди жол.
Жыр дегеним кюй эди,
Узакъ эди той.

Алгъышым – алгъыш туююл,
Ариуум – башха.
Жюрегим, кёз-къаш туююп,
Кетип сагъышха.

Терс да, тюз да жокъ эди.
Бар эди шагъат.
Эштилгени жыр эди –
Мен турдум сакълап.

Ой, кюеме кесиме,
Къалгъаны уа – не?
Жанны берип жесирге,
Алмадым ийне.



ЫЗЫНГ БЛА

Сени ызынг бла барып,
Жаным турады кьатынга.
Сен кьыйналсанг, ол, кьапланып,
Сюеди эс тапдырыргъа.

Жюрек сезе эсе аны,
Уллу кюнлей боллукьду хош.
Жанып бошамады жаным,
Андан кьалгъаны – бары бош.

Сакълап турады жанынгы.
Сени кьутхармайын кьоймаз.
Юсю бла атлап аны,
Сени зуюл палах жоймаз.

Алай ариу сюеди ол,
Жашау ачса да минг бетин,
Артха керти боллукьду жол,
Турсам иги кьууум этип.

Сени ызынг бла атлап,
Жаным сакълайды жанынгы.
Этдим тилек, санга атап,
Толуп кьалыр деп ийнанып.



СЕН КЪАЙТЫРЫКЪСА...

Сёз, къарыу къоратмай,
Хорлагъанды ай.
Танг турлукъду атмай,
Кёк кёлге къарай.

Анда кёз къысады
Кериуан жулдуз,
Насыбы къысхады,
Алдауу – учуз.

Кече бёрю болмай,
Кюндюз а – къазакъ,
Айланады къоймай,
Эл сайын жасап

Сары жолланы да
Къарангылыгъын,
Насып къойгъанны да,
Ой, жаланлыгъын.

Жашау, зауукълукъ да –
Экиси да бар.
Кюню тауусулмай,
Экили – къадар.

Хорлагъан эсе да,
Жумушакъды ай.
Сен бери келсенг деп,
Аллынга къарай.

Сюйюнчю айтырча,
Сагъайыпды ол:
«Сен къайтырыкъса!» –
Деп къатлайды жол.

ОНОУ ЭТГЕН АЛЛАХДЫ

Сен ауруу кызыуунгда
Кёп ачы затны айтдынг.
Мен а, кетмей, ызынгдан
Къарадым, къайтып-къайтып.

Сен кюрешме алдаргъа.
Мен билеме сылтаун:
«Ашыкъсам, – дединг, – манга
Кёп болур эсе даунг...»

Кёл басар кибик жаным,
Айтылгъан, къалгъан да – не?
Мен, башха сени танып,
Бир башха кюннге ие.

Анда насыбым – уллу,
Жаным, жүрегим – сабыр.
Ол ёчюлмейин турду,
Сени соруп, ыз табып.

Сен кюрешме алдаргъа.
Алай этген гюняхды.
Мен айтырыкъ даулагъа
Оноу этген Аллахды.



СЁЗ

Манга эштдирмезге кюреше,
Шыбырдайды эшикде жауун.
Аны айтханы да кюй эсе,
Ол нени да тап этер, жаууп.

Къызгъан жолгъа хычыуун тие,
Тюшедиле ариу сепкилле.
Хар неге да табылды ие.
Сёз а – бош, нёгер эди желге.

Айтылды да, кетди да къалды,
Жалан этип жанымы алай,
Хар нени да ол ачыу алып,
Умутларым ары батханлай.

«Иги кюнню тюшюр эсинге –
Ол болушур», – деди ауазынг.
Ол къысды да мени кесине,
Эрттеним башлады аязып.



ЖОМАКЪ

Жан, жүрек да кенг болса,
Жоллары да – кенг.
Муратынг ариу толса,
Табылады тенг.

Жау, шуёх да – биргенге.
Сайланады жол.
Эрттен, кеч да кёргенни
Кёралырмы ол?

Гюл сепген кибики, атлам
Къууанчлыды, акъ.
Мен айтдым, санга атап,
Сейирлик жомакъ.

Кюн тие эсе анда,
Къарамынгды ол.
Сен ариу жашил жайда
Этдирдинг да той,

Аны къобуз тауушу
Эсимде къалды.
Ол келди да ауушну,
Гюл болуп аллы.



ИЙНАНЫРГЪА СЮЙДЮМ ЖОЛУНГА

Тилегими къабыл этерге
Келген кирик, келгенди тюшюм:
Сен алай ариу кюле эдинг,
Сёз айтыргъа жокъ эди кючюм.

Кёргениме ийнанмай турдум,
Сен жууукъ келгинчи къатыма.
Сагъышланы бир кирик къуууп,
Алай ариу айтдынг атыма...

Биле эдим ол тюш болгъанын –
Кёп керек тюйюл эди анга.
Уллу кёк насыпдан толгъаны
Сейир кёрюнюп турду манга.

Ийнанмагъан аманды нечик –
Ийнаныргъа суйдюм жолунга.
Экибиз ариу келе эдик,
Къолуму алдынг да къолунга.



ТИЛЕК

Саусузла юйю – уллу,
Кюреш барады анда.
Жолунг – тилекден толу,
Жараса эди санга.

Анда – мени сезимим,
Мени адамлыкъ къачым,
Анда – жаным эзилип,
Тынчлыкъ, насып да къачып.

Аллахымы бетине
Къарагъан кибик, айтдым:
«Не этсенг да – эт, – дедим, –
Жаланда, сау къайтып,

Ышара кирсин юйге.
Къалай насып эди ол! –
Сёзюм ушады кюйге, –
Бошалмасын, – дейме, – жол...»

Ол барда – умут да бар,
Аны жарытады ай.
Сен, келе туруп, табар
Кибик бери жол алай.



НАСЫП ДА БЕРИЛЕДИ ЁНКЮЧ

Не сакълайды мени деп угъай –
Тюбей келгениме жиядым.
Бара эди умут, баш булгъай,
Бара эди. Аны кыйнадым.

Сууукълукъну эритирча кюч
Табылмады келген жолумда.
Насып да бериледи ёнкюч –
Туталмай къалдым да къолумда.

Жылы юйден барады кетип –
Жылыумуду, тютюнмюдю ол?
Жангылыч да, къууанч да этип,
Шош жатады, анга къарап, жол.



БОСАГЪА АЛЛЫНДА

Жангылычым чыгып кетди юйден.
Манга эрий, бола эди жазыкъ.
Мен санга этген, этерик кюйле,
Не десенг да, этедиле азлыкъ.

Жюрегими теренине кирип,
Анда барны чыгъармадым бери.
Сени алай узакълагъа ийип,
Жаным кеси кеталмады кери.

«Жатсам – къопмам!» – деп, алайды кюйюм.
Санга тюбеп, къууанч этер жаным,
Кюле келип, жана келип, кюйюп,
Хар нени да керти бетин танып,

Сюеледи босагъа аллында,
Ачы терслигине кеси кюле.
Уллу кюнню ариу батханында
Алтын бетли мудахлыгъы кюе.



ЖАШАУ – УЗУН...

Тынчлыгъым башхагъа тюбеди,
Къыйынлыгъым а къалды санга.
Мен алай сейир келе эдим:
Ийнанып бир насыплы тангнга.

Абынган да, къалгъан да – кесим.
Къушну эки къанаты – жашау.
Бийиклеге тартынган эсим
Бир кюн къууанч эте, бир кюн – дау.

Ауаралы къарамы – жалан.
Мудах айны жыры да – мудах.
Бир сёзю – керти, бири – жалгъан,
Бет тюрсюню уа дайымда – акъ.

Тиширыу таукелликге жетген
Тынчлыгъым къалгъанды башхагъа.
Къыйынлыгъым а, келе келип,
Сёз айтдырмай сейир тасхагъа,

Терезе кёзден къарап, излеп
Айланады сени жанынгы,
Жашау – узун, насып – къысха деп,
Энди танып эртте танырын.



КЪАДАР

Къан тегюлген жер,
Кюе тургъан юй...
Жиляуун этдинг,
Эталмадынг кюй.

Зулму кезюне
Къарадынг алай –
Анга тезерге
Болалмагъанлай,

Къадар а кюлдю:
Жангы къабырла
Кюйдюре, кюе,
Жанынг абына...

Атала жери
Къууанды санга,
Сен, келип бери,
Сез айтханынгда

Ана тилинде –
Бир ариу татлы –
Жаннга илине
Учхан къанатлы.

Мен да къууандым
Сен келгенинге,
Къолуму алып:
«Сен, – дегенинге, –

Жашаугъа башха
Тюрлю къаратдынг.
Жолларым – тасха.
Ариу танг атды...»

Сагъышларынгы
Мен билсем сюдюнг,
Санап аланы,
Мени кюйдюрдюнг.

Санга игини
Кесимден юздюм.
Жаным инжилип,
Къууандым, тездюм...

Къан тегюлген жер,
Кюе тургъан юй...
Сен бери келдинг,
Энди этме кюй.

Алгъышым – тилек.
Тилегим – алгъыш.
Бир бирин бийлеп,
Этдире сагъыш.

Сени биргенге –
Эки къанатым...
Не татлы эди
Ол ариу атынг!



ДУНИЯ НАСЫПХА ИЕ БОЛГЪАНЛАЙ.

«Мен санга, – дедим, – болмайма чырмау».
Алай а билдим: айтханым – алдау.
Умут сыйырсанг, жашамаз адам.
Менде да чыдам жокъ эди, баям.

Къайсы тынч болур эки сайлауну?
Къайсына этсем игиди дауну?
Айырылыуну ачыды бети.
Хар келип кетген да алай деди.

Энтта да алай: сабыр кюй – сагъыш.
Ызынгдан этдим жюз тюрлю алгъыш.
Эрирге хазыр жашил чегетле –
Кёл баса, алай кетеди кетген.

«Болмайма чырмау мен санга», – дедим.
Алай ёмюрге жабышхан эдим.
Къачханым сайын, болама жууукъ,
Башлар деп къоркъа насыбым суууп.

Жашил талада ойнагъан къууанч,
Энтта да манга жюз минг эшик ач!
Биринден кирсем, бирине тюбеп,
Чырмау болгъаным алдау эди деп.

Ариу кёзлеге къарасам алай,
Дуния насыпха ие болгъанлай,
Жюрегим къанат алыр да, учар.
Ол мен сакълагъан кереди къучакъ.



КЁК

Тёгюледи, жиляйды кече.
Ёпкелеу да, кёлкълды да – кёп.
Ала бары да анга кёче,
Бир армауду, сагъышлыды кёк.

Кюн болуп тиеди дер эсем,
Кюн букъгъанды таула артына.
Аллахдан тилек эте кетсем,
Сюйюп тынгылайма атынга.

Отдан ургъан жылыуну сууукъ
Сунган кюнюм да болду бирде.
Сени бла бир кюнде туууп,
Кирмез дейме насыбым жерге.



СОКЪУР УМУТ

«Уюгъан насыпны бузаргъа
Кюрешмегиз», – дедим жюз айгъа.
Минг жулдузну къалауур этип,
Минг да чарсны къарангы этип,

Жол да, къол да кёрмезге болса,
Ауазынг кесим жангыз кёйса,
Минг соруугъа болмаса жууап,
Тёгерек да къалгъанда жукълап,

Сокъур умут, сакълап босагъа,
Элтмезин айта турса санга,
Салыр эди жолун жюрегим,
«Андады, – деп, – мени сюйгеним».

ЗАМАН

Заман шырхылайды жүрекни,
Анга сабыр ахшам керекли.
Тынчайсын да, къарасын кёкге,
Ары къарап турдула кёпле.

Ала бары – биз жетмеген Гъарш.
Бир – кюн болуп, бир а – басып чарс.
Белгисизлик булгъайды кьолун –
Бир ныхытлы, тёшлюдю жолу.

Дарман болуп заман шырхысы,
Бир кёп затны элтди ырхысы.
Анда мени бир кёп кюйлерим,
Жилягъаным, жарыкъ кюлгеним...

Анда – сени жылы ауазынг,
Анда – мени кышым аязып,
Анда – алай ариу умутла,
Сен да, мен да эртте унутхан.

Анда кюле эди эрттенлик.
Сейир эди алай этгени:
Кёре эдим – бары тас эди,
Келген жолунг кьуру, чарс эди.



ХАР НЕ ДА ИГИДИ

Ичимде букъдура билмей, къууандым.
Арта уа кеси кесимден уялдым –
Алай иги эди сени келгенинг,
«Хар не да игиди, тапды», – дегенинг.

Көргеним алай иги эди сени –
Энди тынч жукъларма мен сау кечени.
Алай келмеди жукъу тангнга дери –
Мудах эди къарамынг, жалан эди.



МАСКЕ

Къууанып, ёрге секирирге
Кюрешеди гитче маскечик,
Иеси юйюне кирирге,
Ачхыч буруп, ачханда эшик.

Саулай кюнню тургъанды сакълап,
Бу такъыйкъа ючюн жашады,
Къара мюйюшге мудах къарап,
Терезе кёз болгъунчу сары.



КЪАРАЙ ЭДИМ АЛЛЫНГА

Башха хунерим болмай,
Санга жыр такъдым.
Тилек этдим, ол толмай
Болмазын айтып.

Сезе эди жүрегим:
Тюшлерим – иги.
«Ой, келир излегенинг», –
Дей эди ингир.

«Энтга да къууан анга», –
Дей эди эрттен.
Къарай эдим аллынга,
Сен – узакъ кетген.

Тие эди ариу кюн,
Сылай башымы:
«Эте турма энди кюй,
Ашырып аны.

Къайтып келлиги – баям,
Ма бу жай кибик...»
Жаным а – мудах, жалан,
Сагъышха кирип.



АРБАЧЫ

Къууанч бла бушуу къатыш
Толкъун-толкъун тебеди жан –
Къызыл кюн башласа батып,
Аны ызын ызлап чапхан.

Къысыр къая турады шош,
Жатады, кёк тауну бийлеп.
Анга къайгъы да, не да – бош,
«Ёмюр заман туююлдю!» – деп.

Аны айтады къарамы,
Эштип турады арбачы.
Алай ариуду саламы –
Кёкге, жерге, кюннге ачыкъ...

Ата-баба да таянган
Къая ташха къулакъ салып,
Жанны, санны да къыялгъан
Ариу сёзню жаннга алып,

Элтип барады арбачы.
Къобуз ойнайды жолунда.
Тейри эшигин кенг ачып,
Жыры учады къолундан.



САГЪЫШЫМ

Сюзюлюп барады сагъышым —
Ачыкъ кёкде учаргъа хазыр.
Аны бла ийген алгъышым —
Этген тилеклерими азы.

Жууунады кёкню кёгюнде,
Батар къоркъуудан узакъ, баям.
Ол бийикден сени кёрюрге
Термиледи да, къарап-къарап,

Къууанады, этеди шукур,
Аязны къанатында уюп.
Жерде уа кызарады муркку,
Уллу кюн батып бара туруп.



КЪАРА КЁКГЕ

Къара кечеге абына,
Къара кёзлери жабыла,
Барады жолда умутум –
Жандан юзюлген журунум.

Кюмюш ай къарады кёкден,
Къара чарсы керти кёпден,
Жулдуз, чыракъ кибики, жана,
Сюйсенг, жетер эдинг анга.

Жерге къарайды умутум,
Кетип къалалмай жутулуп...
Къара, къара жарыкъ кёкге –
Жулдузладан умут кёпге.

Татлыды ай жарыкъ анда.
Анга бир кёп къараганла.
Жолунг болурча жулдузлу,
Барып тур, жаным, ол ызны.



ЭКИ АДАМ

Арбаз сыйпайды сыйпаучу,
Тикни барады къарт уучу.
Эки адам. Эки къадар.
Бири – къарар. Бири – алдар.

Бири жукъламайды кече,
Жолдан жолгъа ёте, кёче,
Сибиртгиси къояды ыз,
Жолну келир эрттен бла къыз.

Къыз – сейирлик, эрттен да – кенг.
Ол жомакъгъа, жыргъа да тенг.
Ойнайды кюн арбазлада,
Къол аязын тутуп жазгъа.

Мараучуну алдар да ол,
Ажашдырыр – таугъады жол...
Тиеди кюн. Жолла – таза.
Къууанырла келген жазгъа

Сабий да, къарт да – барысы...
Мудах да энди жарысын.
Кюледи кюн кюнлюмледе,
Кирип, бугъуп юлкюледе.



КЮН ЧАБАДЫ

Бөркюн кьолуна алып,
Кюн чабады тийреде.
Башы сагъышха кьалып,
Бутакълагъа тюйреле.

Къарап турады анга
Жылкычы кьуш бийикден.
Учуп баргъан булутха
Кьоннгандыла кийикле.

Мараучу, уучу да жокъ.
Шош кюледи табийгъат.
Бир жерде атылмай окъ,
Хар не да сабыр, азат.

Терекледе чапыракъ
Аяз бла шыбырдай,
Сары кюнню жоргъасы
Баргъан сууда жоргъалай.

Кёлге ийилген къамиш
Ариу жомагъын айта,
Андан къарады Аймуш,
Минг жылдан сора къайта.

Хар не да сабыр, ариу –
Кюн, кёз кыса, кюледи.
Чабып, ойнап, бек арып,
Алай букъса сюеди.

Батар тауу – жанында.
Кьоркьюу да, терслик да жокъ.
Ахшамында, тангында
Аны жыгъар окъ да жокъ.

КЕЗДЕН КЕТГЕН...

Тырман этип сёлеше эдинг,
Сары жолла юлеше эдинг...
Кеси жолунг бошала туруп,
Умут, тилек кетгенде кьуруп.

Ары дери ёпкелер эдим,
«Керек да тьююлсе!» – дер эдим.
Таш-агъач алып, чайнар эдим...
Айхай, ол эртген кьайнай эди.

«Кёзден кетген...» – деп, бара эдинг.
Баргъан жолунг а кьара эди.
Сен жулдузланы кёре эдинг,
Мен а биргенге ёле эдим.



КЕРТИ

Хауадан ишленгенча бир зат –
Хар неден да бир кибик азат,
Жашауума киреди чабып,
Бир – ариу айтып, бирде – къабып.

Атлагъаны – къанат къакъгъанлай,
Бийиклеге тартына, алай,
Тюшлериме киреди тангда,
Анда къалыргъа суююп, анда.

Кертини къысылмайды кёзю:
Ол манга туралмайды тёзюп,
Насыпны керти атын айтды,
Уллу кюн угъай, жаным батды.



САГЪЫШЛАМЫ,
УМУТМУ?..

Кесимдеми туудула,
Башынданмы эндиле?
Бири бирлерин кьюуа –
Ала алай келдиле –

Сагъышламы, умутму
Неда бош ариу сёзле?!
Хар нени да унутуп,
Аланы сюзе, сюзе,

Жашил жолну келеме,
Чыкъда жибий этегим.
«Насып юлюшюм!» – демей,
Тергемейин жетерин.

Аяз къакъгъан кибикди
Сагъыш, ауара бети,
Ол чарс жыйрыкъ кийипди...
Алай болур адети.



ЮЧЕУЛЕН

Тиширыу, эр киши, суймеклик.
Бир жыр этип, бир а кюй этип,
Ючюсю да, бир бирни табып,
Акь жолну барадыла салып.

Женглери да тие бир бирге,
Ёмюрден ётдюле ёмюрге.
Жолну гузабасы да – эски,
Аны, ай жарыкь тюшюп, кесди.

Ай жарыкьда баргъанла – ала,
Айны да шагъатха алгъанла –
Тиширыу, эр киши, суймеклик,
Ариу кечени жомакь этип.



ТЮШЕ ЭДИ ЭСИМЕ...

Хар адамны кесине
Тийишли хант кьангасы.
Тюше эди эсеме
Жашаууму кьарасы.

Анда сени атынгдан
Жууукъ, узакъ да болмаз,
Къайтып-къайтып айтылгъан –
Ол мени кьоймаз, кьоймаз.

Атама деп, аталмам.
Мен жол салып келеме.
Башха жырны айталмам,
Телерими телемей.

Умут да, жулдуз да – чарс.
Экиси да – соруулу.
Бир сыйлы затым а – тас,
Болмагъандан кьорурум.

Кюле, кюе барама.
Терси, тюзю да – жалгъан.
Ой, ызымдан кьарама, –
Алай кьыйынды баргъан.

ТЕРЕЗЕ КЁЗЛЕ

Жукъу къонуп, жукълайды шахар.
Насыплы да, насыпсыз да бар.
Къара кечеге къарап тургъан,
Анда-мында бир жарыкъ ургъан

Терезе кёзлери да – ачыкъ.
Жукъулары кетди да къачып,
Жумушакъ тегюледи жарыкъ –
Жолда болур ол ары барлыкъ.

Сакълап тургъан терезе кёзле,
Къыш чиллесине, жазгъа тёзе,
Къарайдыла кече чарсына,
Сен бери келе тургъан суна.

Менден кёп биледиле ала:
Ала терезе туююл – жара,
Жюрек жарала, жолгъа къарай,
Кечелерин ашыра алай,

Тангнга сингип, андан кюйдюле.
Ала сени алай суюдюле –
Кеч тюшгенлей, аллынга къарап,
Санга жыр да, назму да атап.

Энтга кёп кечени жанарла,
Жулдуз болуп, ай болуп ала.
Сакълагъан бир тынчды дегенле
Ол затха тюшюнмей эдиле.



БАШХА ТЮРЛЮ

Жашау магъанасы бугъунуп,
Мен аны бир бош оюн сунуп,
Чыганлыгъа айтдырдым жомакъ.
Жомакъ болургъа керек омакъ.

Ол а бир башха тюрлю айтды.
Ёмюр озду да, ары къайтып,
Энтта да кёзюне къарадым.
Кесими жангыдан алдадым...

«Китап ачдырсам – иги», – дедим.
Ол гяуур, бу муслийман эди.
Эфенди да санады аны, –
Сёзюнде бир кёп эди балы.

Кёз кёре, эрий эди эртген –
Ол эди манга къуугъун этген.
«Нек тураса? – дей эди ачы, –
Ол саулукъда бол келчи-барчы...

Кеч боллукъду, ол ары кетсе,
Санга сур жели эжиу этсе,
Къатында тур, керекде – табыл.
О, нечик сууукъ болур къабыр...»



ОЛ ДА – СЕНИ

Келеди кюн. Ол да сеники
Болгъаны не игиди, иги.
Энтта да келген кюннге ие
Болдунг да сен – не ариу тийре!

Кёк жаулугъун къысханды эмен,
Бурма чачын букъдура желден,
Къанат алып, тепсейди аяз,
Умут кёпден, башха заты – аз.

Чууакъ кёкню бир ариу кюню! –
Ол, эрттенликни кьюуа, кюлдо.
Сен тургъан отоугъа къарады.
Мени да элтсе эди ары...



АЯЗ

Кёлю толуп, кычырды аяз:
«Мени суйген, жапсаргъан да – аз.
Келмей квалсам, ёмюрле санап,
Жокъ айтырыкъ, манга жыр атап...»

Айхай, сен келтирген сериуюн
Тохтатып квалгъанда келиуюн,
Башха тюрлю кёрюнюр эрттен.
Сенсе аны къанатлы этген.

Сенсе чегетлени кюлдюрген,
Нарат шыбырдауун суйдюрген,
Жюзюп баргъан ариу этекли,
Ашхамгъа, эрттеннге керекли.

ЫННАНЫ СЁЗЮ

Солтанланы Жашауну къызы Хытыгъа

«Ырысхы – къоранч туююл.
Кетген, келген да этер.
Жаланда кёз-къаш туююп
Этме, эталсанг хатер.

Жарсып келген – тилеген
Кибик, аллай бир затды.
Бералгъанда бермеген –
Ол да бир хыянатды.

Тилей баргъан, жилягъан,
Экиси да – теппе-тенг.
Кимден да бек къыйналгъан –
Къолун узатып келген.

Не бай болсанг да, бакы,
Аллынга келгенни ал.
«Сынап берди Аллахым», –
Деп, ыразы болуп къал».

Ынна ёлюп кетгенди.
Сёзю къалгъанды мында –
Ол шагъатлыкъ этеди:
Акъылман эди ынна.



УШАКЪ

Масхара жилтин чартлай
Эки ариу кёзюнгден,
Сёлеше эдинг алай –
Тынгылатмай сёзюнге.

Ары жанында кьалып
Манга айта тургъанынг.
Жанымы сермеп алып,
Жангы болуп туугъаным.



САНАУ

Эки жагъаны бирге
Бирикдиреди кёпюр.
Аны, муну да тергей,
Ётдюре эдим ёмюр.

«Жашау суйген – жалынчакъ, –
Деп, кюле эди эртген. –
Жыл дегенинг – бир минчакъ,
Ёмюрню ёмюр этген».

Санай эди санауун
Дунияла жолунда.
Адам а эте дауун
Тюзелмеген болумгъа,

Салынмагъан кёпюрге,
Сау болмагъан жарагъа...
Келе эди ёмюрле,
Ол а не берди анга?

Жангыз адам. Жангызлыкъ.
Жюрек да, оюм да – бош.
Анда-мында бир къызып,
Жиляй эди жаны шош.



МЕН ЖАЗГЪАН

Агъач чюй жарады агъачны.
Хар нени да амалы – аздан.
Не кёп айлансам да мен къачып,
Санга айтылады мен жазгъан.

«Мудах назму жазгъандан эсе... –
Деп, кесими тохтата турдум. –
Бир башха, жарыкъ оюм келсе,
Иги эди», – деп, аны къуудум.

Сагъыш эте, булжудум алай,
Сени атынг тилиме битип,
Жюрегиме сингип къалгъанлай,
Мени сансыз, ажымлы этип.

Къатлай-къатлай барама аны.
Жюк, къанат да – экиси да бар.
Ариу атынгы айта, жаным
Бир кюнде бир жапсарыу табар.



САЙЛАУ

Къысха, учхара мурат
Жорта эди аллымда.
Ол жашаууму туурап
Къоярыгъы таныла.

Эс бурмадым. Къарангы
Шош жата эди жерге,
Ортабызны – араны
Къара чарсына чѳргей.

Сѳзюм да, антым да жокъ,
Экиси да – жартыла.
Ары – ырхы, бери – жол,
Келе келип, жатдыла.

Жассы бел баугъа ушап,
Жылтырай эди ырхы,
Ол кере эди къучакъ...
Кеси уа – кырты, кырты.

Жол элте эди узакъ –
Кѳкге жетип, батаргъа.
Жюрегим, болуп тузакъ,
Къоймай эди атларгъа.



БИЙИКНИ АЛЫП...

Бийик терекге
Жел алгъа жетер.
Насып керекли –
Тилегин этер.

Желге тирелген
Жашил бутакъла –
Анга эриген,
Анга жыр такъгъан.

Жашил къанатлай,
Бийикни алып,
Тангым, шош атлай,
Ары жол салып.

Тилекни, тангны
Бирге тюбетип,
Эрттенни жангы,
Огъурлу этип,

Эки ариу зат
Бирге келселе,
Хар не да азат
Болуп кёрселе,

Керти да толур
Этилген тилек,
Танг анга болуп
Къанат эм билек.



КЕТАЛМАЙМА

Жан кыйнагъан, акъыл кесген
Сёзле, ишле тюшюп эсге,

Жюрегими къара булут
Жаба эди, жияп, улуп.

Чеги, мардасы да кемге
Бошлай эди, кёме-кёме.

«Иги зат да болгъан болур.
Жашау жолу топпа-толу...» –

Деп, жапсара эди ашхам.
Бир бош сунуп андан къачхан.

Эрттен эди ийнаннганым.
Мени кюнде кыйнагъаным.

«Анга дери жетсем эди,
Нем да иги болур эди.

Аны – жылы акъ къоллары,
Аны – ачы акъ жоллары,

Хычыуун, салкъын да болуп,
Манга тюбеп, толуп-толуп,

Жыр да, кюй да айтырыкъла,
Эсгериуге къайтырыкъла...»

Танг да атар, кюн да тиер.
Мени суйген салам иер.

Алай – башха сени атынг,
Мени жюрегиме батып,

Анда кюе, анда жашай,
Къалгъанды да, ол кёл ашай,

Кеталмайма. Аталмайма.
Мен, кюн болуп, баталмайма.

ТЕНГЛИК

Жигит бла кьоркьакъ тенг
Болгъан дуня.
Аланы алай этген,
Бугъа, уяла,

Узакъладан кьарайды.
Айтылмагъан дау.
Бюгюн жашау алайды –
Тас болуп сылтау.

Жаусуз, даусуз, сюдсюз да
Жашайды адам.
Сейир этди кюйсюз да
Бу затха, баям.

Сейир этди насыплы –
Юлюшю чыкьгъан:
Дуняны асылын
Не болду жыкьгъан?!

«Къабырда да жокъ тенглик!» –
Деди андагъы,
Къабырын мурса женгип
Эди да аны.

Сейир этди учузлукъ,
Сыйсызлыкъ тюйген –
Башхаланы тап сунуп,
Кесинден кюйген.

Сюеле эди заман,
Терслигин женге,
«Аман къайда да аман», –
Дей, кете кенгнге.

ОЗА ЭДИ

Хар нени да оза эди
Манга жетген кьууанч.
Жюрегими кьозгъай эди:
«Бар, чап да, эшик ач!»

Заман деген дуня ие,
Кьонакъ этип чарсны,
Этеклери манга тие,
Ура эди кьарсны.

Темир кьабакъ ачылмайды,
Кьадаулары – кьурчдан.
Айтыр сёзюм айтылмайды...
Эте эди учхан!

Аякъ тюпде чёп сынмайын,
Бара эди алай,
Аны бир зат да тыймайын,
Ариу айтылгъанлай.

Келе келип, жалгъан затны
Эслей эди анстан.
Ары-бери кьарам атып,
Эс бурмайын кьарсха...

Кёзлеринге кьарамадым –
Кьарай эдим жерге.
Жарамайды, жарамайды
Былай зат этерге.



КЪАЙДАДЫ?

Алынган сезиминде
Айлана эди эрттен,
Айтхан сёзю илине:
«Къайдады умут этген –

Гюлден таж этип кийген,
Кюзгюсю – къара шаудан,
Аллахха алгыш ийген,
Узакъ болуп дауладан?

Къайдады, уллу кюннге
Къарап, къолун булгъагъан,
Ие болмагъан кюйге,
Тангны жыргъа чулгъагъан?

Къайдады чууакъ кёкню
Кёклюгюнде ажашхан,
Умут жарыгъы кёпден,
Уллу аламгъа къачхан?»



КЪЫШ АРАДА

Къыш арада жүрегим
Чагъады алай,
Сен жанымда сюелип,
Бир къарагъанлай.

Бурдумлада ажашып,
Тюбедим санга.
Кюн таякъдан таж этип,
Кийдирдинг манга.

Къарай эди, терезе
Кёзню къамата,
Унамайын тёзерге,
Кюнюм, жыр айта.

Чагъа ариу гюллерим,
Арбазым – жарыкъ.
Келе эди кюлгенинг,
Эрттеним жарып.

Сен мени жазым эдинг
Къыш кюлтюмледе.
Сенсизлей жарлы эдим,
Башхагъа кюе.



КЕЛЕДИЛЕ САГЪЫШЛА

Туура соруугъа жууап
Этерге излеп,
Келечи, төре къурап:
«Биз а – бизбиз!» – деп,

Келедиле сагъышла,
Бир бирин къууа,
Ары-бери ашыгъа,
Жангыдан тууа.

Къыстай-къыстай, эригип,
Къарадым узакъ.
Жаным ары терилип,
Сынады тузакъ.

Чабып келип, эсима
Тюйрелип ала,
Урушама кесиме...
Ызынгдан бара.



КИЙИК ЖОЛЛАДА

Кийик жолланы танып,
Анда жүрюген уучу,
Жюрек аузунгда – жанынг,
Хазыр кетерге учуп.

Сени ары чакъыргъан
Апсаты кызы туююл, –
Таугъа сенича баргъан
Анда салады юйюп.

Жаны жашарча ариу,
Жолу элтип бийикге,
Чууакъ кёгю да жарый,
Кюн кёзю ариу тие.

Кийик жолланы танып,
Аякъ алып баргъанла –
Ёргеде жулдуз жарып,
Анга кьол узатханла –

Ныхытны, кьолну да ай
Кюмюш бетли этгенде,
Ол ариулукъгъа кьарай,
Жулдуз ызны кетгенле.



КЪАРАМЫНГ

Насып, магъана да берген –
Къарамынг алай.

Мен тергемегенни тергей –
Жаралы, жалан.

Кёпню кёрген, кёпню билген,
Кёпге тюшюннген,
Жанын келечиге ийген,
Умутун сюрген –

Бары да сен, сени жолунг,
Сени къадарынг.
Сёзюм, кюннге тутуп къолун,
Алай къарады:

«Былай деген – ассы эсе,
Алай деген – айып...»
Уллу кюннөм жарсый эди,
Къанатларын жайып.



ЭСИМДЕ КЪАЛДЫ

Кимге не айтыргъа билмей,
Сабыр жабалакъ,
Ачытып, ауур да тиймей,
Шош жауады, сакъ.

Ол, келип, сабыр тюшеди
Жерни къойнуна.
«Къыш дегенинг – тюшдю, – дейди, –
Кетер жолуна.

Аны ашыра да чыкъма,
Кёлкъалды болмаз...»
«Мен анга алай ачыкъма!» –
Деп, кюледи жаз.

Жабалакъча, акъ чагъар да
Арбазда шаптал,
Аны гюллери агъар да,
Тийрени жасар.

Къызчыкъ келген жолланы да
Сепкилбет этер,
Жарыкъ баргъан тойланы да
Къарсында тепсер.

Жабалакъ алай деди да,
Солууун алды,
Ол ариу кете эди да,
Эсимде къалды.



ТАНСЫКЪЛЫКЪ

Асыры тансыкъдан, унутуп
Къояргъа табылмай такъыйкъа,
Инжилип, чакъырып, къутуруп,
Къарайма мен сен келлик жолгъа.

Къадарчы да бек жарсый болур,
Эрикгенди тангы ачыдан.
Ышанып келген эди толу,
Насыпсыз болду да башындан.

Этерикди анга дауларын,
Айтырыкъды анга тасхасын,
Бергени ючюн ол саугъаны –
Ол суйгенни угъай, башхасын.

Туманлап, жарсый келген эрттен,
Булутлай, тюшгенди аллыма.
«Емюрге деп кетмейди кетген...» –
Деп, аны кертисин айтыргъа.

«Кетгенни да биледи кетген...» –
Деп, кюеди жаным жангыдан,
Сагъышлы, ажымлы да этген
Хар нени да кеси ангылар.

Суйгенин, келлигин да билсенг,
Сакълагъан – насып кибик бир зат...
«Байрамны мен суймейме!» – десем,
Ол – сенсиз, тынчайтмагъан азап.



КЁРСЕМ ЭДИ...

Мен сени кёрсем эди...
Тынгылайды терезе.
Бир кёрюп, ёлсем эди...
Болур эдим тёзерге.

Жюрегим кьуру болуп,
Жан-жанымы кьармайма.
Этген тилегим толур
Деп, кесими алдайма.

Адам алай кьуралды –
Угъай дегенни эте,
Тюзню кёре, терс алды,
Умуту чарсха кете.

Сынау деген бир атлам
Бу жашау кеси эсе,
Меничалагъа атап,
Къадарчы берди эсе,

Дау айтырым жангыз ол.
Нечик ассыды эсим! –
Терсге элте туруп жол,
Къайры кьарадым кесим!



АРСАРЛЫКЪ

Юйсюз болуп, жаныма бир зат
Киргенди да, кыстайма аны.
Мен андан болгъанымда азат,
Насып деген бийикни танып,

Келир эдим жолсуз жолланы
Сыйдам этип, гюллю, къанатлы.
Мен аны жаныма кьойгъанлы,
Танг туманлы, боз болуп атды.

Къоркъуумуду, башхамыды ол?
Кесим да айталмайма атын.
«Ары кир да, сен аны бир сой!» –
Деп, бирле кетген кибик атып.

Ол талайды жанымы эртген
Къарангысындан кечге дери,
Мени жукъусуз, жолсуз эте,
Кетип къалмай узакъгъа, кери.

Мен, сылтаусуз, жанына тийип,
Кёлюн алмай кьойдум кетгенни...
Дайымда къара жыйрыкъ кийип
Кёреди ол тюшюнде мени.

Излеп, соруп жүрюдюм аны.
Нени, къайда – билмейме атын.
Тюнюмде, тюшюмде да жанып,
Кюн да, жан да бир кибик батды.



ИЙНАН, ИЙНАНМА...

Ачы, тузлу жилимукъла бла
Жиляй эди кышыны кюню.
«Шо бюгюн кьал, кетерсе тамбла», —
Дедим, кьарай кетип, кюлюп.

Мен таш да салдырлыкъ туююлме,
Китап ачдырып, кьаратмам.
Жаным сенден толуп, тегюлмей
Кьалгъанында да, сез айтмам.

Мен бай, жарлы болуп да керме,
Ийнан, ийнанма сезюме.
Кесим, аны кесим телерме
Сенсиз кьалгъан жюрегиме.

Кесим телерме жарсыуун да,
Кесим телерме кьууанчын.
Суймекликни тузун, ууун да
Биле, келеди ол, ачий.

Мен бек суйген ариу адам а
Кьарап турады бетингден.
Санга, ангамы алданама? —
Аллахды ол затны билген.

Кьайсыды, сагъатха кьарай да,
Кезю, сезю да ашыкьгъан?
Кьайсыды, бир затны марамай,
Манга ариу хапар айтхан?

Жилимугъу да, жаууну да —
Жиляйды акъ кышыны тангы.
Гитче жюрек уллу дауу бла
Тынчайтмай, кьоймайын аны.

УНАМАЙДЫ

Башхала сурадыла мени.
Сени сайлап алдым аладан.
Умут эте келгенни бери
Тынч кёреме, бир тынч алдагъан.

Игимиди, аманмыды ол?
Ай да жокъду. Кюн да къарангы.
Къайры эсе да элтеди жол,
Узакъ эте? жууукъ? – араны.

Мен билмеген тангда кюлдюле,
Санга къарап, бир башха кёзле.
Ол къарамдан эрип, кюйдюле
Умутларым, болмай тёзерге.

Къаргъышым да, алгъышым да жокъ.
Тилеклерим батдыла кёлге.
Мени да сен аланыча жой,
Мен къоркъмайма, къоркъмай, ёлюрге.

Тилегим а, эки къанатын
Бирден къагъып, учалса кёкге,
Уллу кёкню кёзюм къаматып,
Жиляр эди ол, кёзюм кёре.

Сени къыйнап, табалмам асыу.
Мен жарсыйма кеси кесиме,
Къадарымы, жолуму атып,
Хар нени да тюйреп эсиме.

Базманыма салама, алып:
«Бу – онгуна, бу уа – солуна...»
Ашхам тюшгенлей, санга барып,
Къолунгу алырма къолума.

Кёзлеринге къарап кёзлерим,
Менден да кёп ариу айтырла.
Мен сени кёралмай тёзгеним
Унамайды артха къайтыргъа.



ЭЛИЯ

Кесин жапсарыргъа кюреше,
Шош улуйду тёбенниги анда.
Ол улуу, жаныма юйлеше,
Кёз къысдырмай чыгъарды тангнга.

Жел, жауун да, терек, чапыракъ –
Бары бирча кюйдюле алай,
Ариу тангны алгъа чапдыра,
Ызындан жоргъалап баргъанлай.

Кезиу жетип, кюйгени кыйын
Умутну да, жырны да жолда.
Экисини алларын тыйып,
Бара эди элия тойгъа.



ГЮЛЛЕ

Жол жанында кьум чёкген гюлле –
Ёчюле тургъан чыракъчыкъла.
Жокъ аланы ичинде кюлген,
Ала бир кибик мудахчыкъла.

Адам да алайды – жарыкъгъа
Жууукъ болса, бир башха, энчи.
Жолну сайлай билген барлыкъгъа
Не затха керекди келечи?

Насып деген насыпдан кюйдю.
Ахча деген – бохчагъа ие.
Аллах а бизни алай суюдю:
Жаууну жауа, кюню тие.

Бире – ёксюз, бире – кёлкъалды.
Ыразы болгъан – изле да тап.
Насыпны ариу эди аллы –
Хар сёзюн да кесинге атап.



ЖАБАЛАКЪ

Жабалакъ жауады эшикде,
Кёк жерге тюшеди акъырын,
Ол, келди эсе да кечигип,
Къууандыргъан болур акъ къырны.

Чакъгъан шапталгъа къонады ол,
«Кеч!» – деп, къолларын жайгъан кибик,
Аны акълыгъын тонайды жол,
Кёксюл этекли жыйрыкъ кийип.

Уллу жолну барады адам,
Жабалакъ жапсара жүрегин,
Ол болгъанды кёлкъалды, баям,
Сюе билмей керти сюерин.

Умутлары, насыбы, тангы
Отха кирип, жинклей къабынып.
Жабалакъ, ол ачыуну танып,
Къалмаз ючюн адам абынып,

Шош жауады, тынчайта аны,
Къызгъан бетге хычыуун тие.
Жабалакъны ариуду жаны,
Ол – жүрекге сериуюн ие.

Ол, жерге жетгинчиге, эрир,
Дунияны биле болумун,
Ол кесин эталмайды кери,
Акъ этерге сюе жолуму.

Жабалакъ жауады кечеде.
Мудахлыкъгъа бёленип алам.
Ол эртте хазырды кечерге.
Андан жауады былай, баям.

САБИЙЛИГИМ БОЛУП
ОМАКЪ...

Мени анам къаллай жомакъ
Айтыучу болур эди?
Сабийлигим болуп омакъ,
Юйюбюз толу эди.

Атам да, анам да бар,
Ыннам да – эл багъасы.
Къонакъ кѣпден, юйюм – тар,
Кече да жокъ аласыз.

Къарындаш да, эгеч да
Бири бирине иги...
Къалай жашай келсем да,
Ол – дайымда бийигим.

Ётюрюк, алдау да кенг –
Андан айып жокъ эди,
Тийре да, къоншу да тенг,
Бахча ичи – жол эди.

Ушхууургъа олтурсакъ,
Эм алгъа къоншу татды,
Ыннам – ол затлагъа сакъ,
Кюню да алай батды:

Онгузну атын айта,
Адыргы эте эди,
Ёлюм учунда, къайтып,
Анга да жете эди.

Ала бары да кетип
Барадыла арадан –

Аланы, жолда жетип,
Алады – ары алгъан.

Къаллай хапар айтханы
Эсимде къалды анам.
Ала, бир болуп бары,
Жомакъ эдиле, баям, –

Ыннам, анам да айтхан,
Атам атда келтирген,
Къоншубузгъа къайтхан,
Анга да той этдирген,

Элибизге кюн тийип,
Кюнлюм бетин ойнатхан,
Кюн кёзюн чыкъгъа ийип,
Кёзюбюзню къаматхан.

ЭСГЕРИУ

Жюрегиме батханды къарамынг,
Анда жашап турлукъду ёмюрге.
Тансыкъ болуп турсам а, таралып,
Ары къарап, боллукъма кёрюрге.

Ары къарайма. Эсгериу – байлыкъ,
Дунияны бийик этген къанат.
Ой, мен аны къармайма, шош барып,
Жюрек да, жан да башласа къанап.

Аны саугъа этген Уллу Аллах
Сюе болур мени да кертиден.
Келип туруп деген болур, жарап,
Нени да ол биледи эрттеден.

Къарамынгы къойгъанды асыугъа,
Аны сезип, излейди жюрегим.
Мен жанынгда туююлме, жарсыугъа,
Жалан анда келсе да кюерим.

Къарайма мен ариу кёзлеринге.
Ала манга ариуму айтдыла?
Сейир эте келип тёзгениме,
Сюеме мен ары къайтыргъа –

Ол сен тургъан жарыкъ, жылы юйге:
Анда жашайды насыплы Насып.
Тагъама мен тауусулмаз кюйле,
Бир къууана, бир инжиле, жарсып.



КЪЫШ МАКЪАМЫ

Жыр, макъам да къыш ингирлени
Жарыкъ этип келдиле алай –
Аланы бир бек игилерин,
Алып келип, мында айтханлай.

Жыр учады, барады бийик,
Ашыкъдыра жулдузла аны,
Къыш келгенди, акъ жыйрыкъ кийип,
Чыммакъ болуп ол таза жаны.

Къыш да, жыр да – экиси бирге,
Къанатлары, накъышлары – акъ.
Экиси да, юйлеге кире,
Этедиле ингирни жомакъ.

Ол жомакъда учады атлы,
Жашайдыла анда хур къызла,
Адам тилни билген къанатлы
Хар кимни да салады ызгъа.

Ол жомакъда, айтыла аты,
Жашайды ёмюрлюк пелиуан!..
Ол жомакъны турду да айтып
Къыш ингирледе ариу ыннам...

Жомакъ, жыр да алгъыш болгъанда,
Къыш ингирни къучагъы – татлы.
Экиси бирге айтылгъанда,
Мен да бир сейир къууанч татып.

ТИЛЕКЛЕ ТОЛГЪАН АЙДА

Аман тюшню игиге
Жоралагъанлай,
Барадыла тилекле,
Кёкге жол сала.

Билип, сынап тургъанлай,
Ийнанмайма мен:
Хар жашаргъа туугъаннга –
Тёреди кетген.

Ол кертини жаратмай,
Ачыйма алай,
Сен, аллынга къаратмай,
Кетип баргъанлай.

Тилекле толгъан айда
Этеме тилек:
Сен айланган жоллада
Болайым билек.

Сунмай тургъанлай келсин,
Табылсын дарман.
Сен – ариу, халал, эсли,
Этмезлик тырман.

Айландым, излеп мадар
Санга болушур.
Жашаулу этсин къадар,
Келип, къошулуп,

Чыгъарсын да ёмюрге
Элтген жоллагъа.
Ой, эрттеди ёлюрге,
Сенсиз къояргъа.

УЛЛУ ЖОЛДА

Жерни жети кьатысына
Киреди да жаным,
Андан кьарай, жарсый, сына,
Башлайды шош жанып.

Насып да, жан тынчлыкь да жокь.
Алайды хар атлам.
Кетип, барып турады жол,
Узакь болур, баям.

«Иги кюнню эсге тюшюр –
Булут жапмаз кюнню», –
Оноу этди менден кючлю,
Манга кьарап, кюйюп.

Айхай, булутжапмаз кюнюм
Букьгьанды теренде.
Аны бир кёрюрге суйюп,
Чапдым. Эсгериуле

Уллу жолну барадыла,
Уллу суулай, толу.
Ала бары – кьарадыла,
Кьара, узун жоллу.

Келеме деп кьууанмагьан –
Кетдим деп жилимаз.
Кьайгьы отунда жанмагьан –
Манга да ийнанмаз.



СЕНИ ЮЧЮН

Босагъаны тышына атлап,
Сары къаялагъа къонду чарс.
Сени атынгы къатлап-къатлап,
Эрттен аязы къагъады къарс.

Ол аязны келгени – ариу,
Уллу кюнден айта суююнчю,
Узакъда кызыл тангым жарый, –
Хар не да сени, сени ючюн!

Сени ючюн келеди эрттен,
Сени ючюн тиеди кюнюм,
Ол – мени да насыплы этген,
Ол – манга да жетдирген нюрюн.

Сени къолунг – алай жумушакъ –
Кюн жылыуу къалгъанды анда.
Ниетинг, сёзюнг да – чыммакъ-акъ.
Дарман болуп, балхам жаныма.

Жол туююдю арбаздан чыкъгъан.
Ол – мени алгъышым, тилегим,
Этеклерин жибите чыкъгъа,
Ол санга алай келе эди.

Инжи болуп, ойнасын да чыкъ,
Къууандырсын сени кёзюнгю.
Мени жанымча, эрттен – ачыкъ.
Ол къанат этгенди сёзюнгю.

Аны излей, ёпке солууум
Келгинчи, чапдым жашау жолда,
Къолунга алдынг да къолуму,
Умут, жан да башлады тола.

АКЪ КЪАЛА

Сары жолну кюлдюрюп, чапды
Ызынгдан эрттеги умутум.
Аны аллында эшик жапды
Нек эсе да жазыу, унутуп.

Ой, кюледи, кюледи къадар.
«Алдадым!» – деп, къууана болур.
Мени ол да не хазна алдар,
Сынау дегенинг – топпа-толу.

Башха тюрлю болса, сейирге
Къалыр эдим, ийнанмай анга.
Ёкюл болуп келдим кертиге,
Ётюрюк бугъунмагъан тангда.

Сютден кюйюп, энди уа суугъа
Юфгюрейик деген сагъатда,
Унутабыз да гюнях, сууап,
Багъа бере билмейбиз затха.

Бир кюнде бир таугъа чыгъарыр
Бийиклиги узакъ умутум.
Алай жан дегенинг, терк арып,
Толтуралмай къалды жумушун.

Ол биз насып деген акъ къала
Оюлур да, жабылыр эшик.
Хар нени да жерине сала,
Бир затны къоялмады кечип:

Сени, мени бирге тубетген
Аллахны кьолундады кьадар.
Насыпха бир кере юйреннген
Насып ючюн аны да алдар.

Бу сынауну бизге берирге
Къалай этип тюшдю эсине?
Боллукъ эсе ол бир эрирге,
Шо бу жолчукъну бир эрисин.



КЕЗ БАЙЛАНА...

Кёз байлана, кюн батды
Уллу тауну кьойнуна.
Эсимде сени атынг,
Жан, жүрек да – толдула.

Сени айтхан сёзлеринг
Гюл сепдиле жолума.
Сейир туююл тёзгеним:
«Кел да, кьон, – деп, – кьолума!» –

Кьолларымы тутама
Кёрюнмеген насыпха.
Ол кьонарыкъ сунама
Турмай мени жарсыта.

«Насып да, кьууанч да – бир», –
Деген керти туююлдю.
Мен аны сынап, билип,
Айтдым: «Насып – кюйюмдю».

Бир – кюн болуп, жылыта,
Бир – от болуп, кюйдюре,
Ой, этеди кылыккыла,
Тюрте, тарта, сюйдюре.

Ол биргеме болганда,
Кесим да – башха тюрлю.
Ол жангызлай кюйганда,
Къара кече да кюйдю.

«Алай керек эди!» – деп,
Талай бир зат жанымы.
Сен келсенг, мени излеп,
Ол, жинк болуп, къабыныр.



КЪЫСДЫРМАГЪАН КЁЗ

Къая оюлуу туююл
Къысдырмагъан кёз, –
Бир бошалмайды кюйюп
Айтылмагъан сёз.

Къарангы кече – ариу.
Жарытады ай.
Мен анга жууукъ бардым,
Айта, тынгылай.

Ол къарайды узакъдан,
Иймене, кюле,
Мен турдум аны сакълап,
Чачакъла тюе.

Таулу жаулукъну кысып,
Тепсерик желге,
Къарс урлукъланы жыйып,
Келеди келген.

Аяз къанаты кибик,
Учады жаулукъ.
Ариу чепкенин кийип,
Барады таулу.

Асланбийге барады,
Барады алай –
Бийикледен къарайды
Анга кюмюш ай.

Ол да, менича, жалан,
Умуту – жарты.
Аны кёп кере алдап,
Келтирди тангы.

Насып деген къанатлы
Бир сейир, жарыкъ.
Мени жолгъа къаратды
Эшик къагъарыкъ.

Ой, учады аязда
Ариу гыранча.
Къарс къакъдыла къаяла,
Анга жол ача.

УЗАКЪЛАДАН САКЪ КЪАРАЙДЫ КЁК

Дуниядан кетген – кыйынлы.
Ол азапны чегеди туугъан.
Не жолну да болур кыйыры –
Жюрек, жан да бирча суугъан.

Аны билген билмегенден кёп.
Хакъ болгъаны ёмюрню, баям.
Узакъладан сакъ къарайды кёк
Не жолну баргъанына адам.

Аны чууакълыгъы жомакъда,
Таугъа минип тийсем – жетерик.
Анга ушап, кёксюл жанкъозла
Чыкыгъандыла, къарны эритип.

Кёзлери да алай анамы –
Бир чууакъ кюн берип сауугъа,
Ариу кёкге ушап къарамы –
Ол, бийикден жарый саулагъа,

Сагъышлыды. Жумушакъды кёк.
Кьолу кюнча сылай чачымы.
Мени анга айтырым – бир кёп.
Санар адам тапмай, жашырдым.

Тобугъуна салып башымы,
Жиляр эдим – ёчюлдю насып.
Мен не ауур азап таныдым,
Жюрек аузуму анга ачып.

Дуниядан кетген – кыйынлы.
Кеталмадым, буюруп Аллах.
Алай... узакъ жарыкъ тыйылып,
Манга энтта тубеди палах.

Мени энтта марады палах,
Ол – юйреннген жолунда тири.
Мен аны тура эдим сакълап,
Алай этип турдум да, ма келди.

БИЛЕМИСЕ?

– Билемисе, сейир мудахлыкъ
Кёзлерингде, жылына, кюе
Жашайды да, алай къарадынг,
Бир такъыйкъагъа жарсый, кюле...

– Ой, билмейме, кёралмайма мен
Кёзлеримде не бугъуннганын.
Аны сурап келген сен эсенг,
Айт, не болур сени суннганынг?

– Билеме да, къарайма андан:
Гюняхлыма сени аллынгда.
Билирге керек эдим алдан.
Энди уа... тиеме жанынга.

– Бош жарсыма, жаным, насыпны
Ауанасын кёрюп, алданды.
Сени да, кесин да жарсытып,
Неден эсе да юлюш алды.

– Анда кёпдю мени терслигим.
Сен – эркин учарыкъ къанатлы.
Мен санга тубедим, кечигип,
Алай жашау дегенинг – татлы.

– Татлы эсе, татлысы ачы
Болгъунчугъа, къууана жаша,
Мени жаным тургъаннга ачып
Эс бурма, жангы хапар башла.

– Жангы хапар башларма, алай
Хар хапарны барды кыйыры.
Мен кезлеринге къарагъанлай,
Ол къалады тохтап, кыйылып.

– Сен эс бурма. Кёлсюзлюк – мени.
Къуралмагъан да – мени жолум,
Умут дегенинг турду келип,
Энди барады, кёлю толуп.

НАСЫП ДЕГЕН...

Жылы жауун, ачып кьучагъын,
Тынгылайды мени биргеме.
Шош аяз да, кьоюп учханын,
Къатыма ушайды келгеннге.

Сары ай да, кёкню кюйдюрюп,
Урходук кибик, къара этди.
Насып деген, кесин суюдюрюп,
Жолун айтмайын, кери кетди.

Ары къарап, кёрмейме бир зат.
Бери жанын жапханды туман.
Бир заманда болмайды азат
Насып тангы атмайын туугъан.

Къадар болуп, кирсе да жерге,
Уллу кюнлей, жарсыта кёкню,
Хар нени келгенинде тергей,
Бери келген кёреди кёпню.

Уллу насыпны жолу – уллу.
Ол жылытыр уллу аламны.
Алай ол сайланганнга тууду,
Хакъы туююл бир бош адамны.

Жылы жауун, мен да тынгылап,
Аяз ортабызда къалкъыды.
Экиси да – мени ангылап,
Экиси да – менден акъыллы.



ТЕРЕКЛЕГЕ ТЮШГЕН АКЪ

Тереклеге тюшген акъ
Къырпакъ туююлдю, баям.
Балли терек, энтга чакъ,
Мени жапсарып, аяп...

Чагъа тургъан терекни
Элия жетип кессе,
Ариу, жарыкъ тилекни
Кетергенчады эсден.

Ол, узун къышны тѣзюп,
Сакълап тургъанды кюнню,
Аны билип, кюн кѣзю
Биринчи анга кюлдю.

Жашил къатапа болуп,
Кѣксюл кырдык жайылды.
Къанатлы жырдан толу
Алтотурну акъ айы.

Тереклеге тюшген акъ
Жюреклеге да тюшдю.
Анга ариу жырла такъ,
Тюн эт да, жаным, тюшню.

Энтга чыкъдыкъ бир жазгъа.
Шукур болсун къадаргъа.
Мен, бу назмуну жаза,
Алгъыш этеме анга.



КЪЫЙМАДЫ КЁЗЮМ

Ауруугъа да къыймады кёзюм,
Ёлюмге уа бютюнда къыймаз.
Аллахым берсин санга ёмюр.
Сен барда – кёлсюзлюгюм да аз.

Мен окъуй да билмейме Къуран,
Намазлыкъ да жаймадым жерге,
Билмей эдим, кесими къурап,
Аллахыма къуллукъ этерге.

Мен жаланда этеме тилек.
Ол, юйренип, къарайды кёкден.
«Ийнанма сен, жетерикди деп,
Сеничала асыры кёпден...» –

Деп, кюледи ким эсе да шош,
Кёл кенгдире барады манга.
«Тилеклеринг бары, – дейди, – бош...»
Ол билмей кёре эдим жана.



ЖЕЛ

Кесине тырман этип
Айланады жел,
Бир – келип, бир а – кетип...
Жериндеди эл.

Жел терезе кьагъады,
Чабады тарда,
Ол, гюл болуп, агъады
Къумлу арбазгъа.

Шаптал терек, алма да
Къууана анга,
Бу ариу танг атханда –
Уллу магъана.

Жюреклени эритип
Аны кьакъгъаны,
Къалалмай уруп кетип,
Шош кюе жаны,

Кесине тырман этип,
Айланады жел.
Алай ол кьалса кетип,
Не этер бу эл?

«Сен – жел тюйюл, сериуюн!» –
Деп, кюледи суу.
Алай эди келиую –
Жокъ эди жарсыу.



КЕТЕДИЛЕ

Кёп игиледен кьалып
Келеди бу дуня,
Ташны бир ташха салып,
Адам ишлейди уя.

Ол ёмюрлюк зат туююл,
Аны ким да биледи.
Хар не да кетер куююп,
Кьадар алай келеди.

Энтта да кёп игиле
Куюле тагып салырла,
Кетедиле келгенле,
Онг жокь кетмей кьалыргьа.

Биле турсакь да аны,
Алдана келдик алай,
Хар бир келгенни жаны
Ёмюрлеге болгъанлай.

Жан атып ырысхыгьа,
Татлыгьа да узалдыкь...
Жол асыры кьысхадан,
Керти затдан узайдыкь.

ЖАУУН

Жауун кеси келмеди,
Ол кече бла жетди.
Эшик кьакъгъан ол эди —
Мени да тели этди.

Жюрегими жапсара,
Жашил сёзлерин айтды.
Тау да, тёш да кёл баса,
Сабырлыкъ, монглукъ кьайтды.

Ариу жауун жауады,
Эрий-эрий, жумула,
Сепкил этип, тамады
Сары жолну кьумуна.

Чачым узун болсун деп,
Чабады гитче кьызчыкъ.
Тейри кьылыч, керилип,
Ызлап кетди нюр ызлыкъ.

Аны ары жанына
Ётсем, толур умутум,
Жюрегим айтханына
Терилдим да, унутуп,

Чапдым аны аллына —
Нюрден толуп жатханды.
Мен анга узалгъанлай,
Тангым алай атханды.

Ол тюш тюйюл, тюн эди —
Экиси да бир болуп,
Ой, мен такъгъан кюй эди,
Тасха сёзюмден толу.

КЪАЙТАР АНЫ

Этер ишим къалмады
Бу сенсиз юйде.
Жарсыууму алмайды,
Турсам да кюе,

Сени атынг – бек татлы,
Дуния саугъа.
Ол, уллу кюнлей, батды,
Бугъунду таугъа.

Жомакъ кибик, айтылды
Эрттеги кюйде,
Сен бери къайтыргъа,
Тюйюмчек тюе.

Кюле эди кюмюш ай,
Ангылай аны,
Бийикледен сакъ къарай,
Бир ариу, жангы.

Этер ишим къалмады,
Бошалады жол.
Мени тенгнге алмады –
Сюймей эди ол.

Жол нёгерлик этмеди
Ариу айтханы.
Кеси суююп кетмеди –
Къайтар аны.



БИЛСЕМ ДА...

Бир бирлерин тутмагъан
Эки да сезим.
Айтханынгы жутмагъан,
Ачыгъан – эсим.

Къууанч тыпырлыды кюн,
Кюлкюлюдю ай,
Экиси, сени ючюн,
Келдиле алдай.

Ачылмагъан бир кирит
Жаныма батып,
Уллу кюн, ары кирип,
Атынгы айтып,

Кюрешеди, жарыйды,
Жумушу – жарты.
Жюрегими сарыны
Башха зат айтды.

Сюйгенинги билсем да...
Кесим да суюдюм.
«Нечик терсме мен!» – десенг,
Ёчюлдюм, кюйдюм.



УЗАЙСАМ

Къаллай бирни узайсам –
Аллай бир жууукъ.
Эсими ары бурсам,
Анда уа – сууукъ.

Не кёп ариу айтсанг да,
Кесинг а – узакъ.
Эсгериуге къайтама,
Ол да – бир мудах.

Не эсе да теренде
Барды бир жарсыу,
Сен кетгенде, келгенде,
Къоймагъан ачыу.

Узаяма. Эсгериу
Нёгерлик эте,
Ол, манга эрий-эрий,
Биргеме кете.

Айхай, аны жюгю да
Тюйюлдю женгил.
Аны сёзю туююп да,
Атладым кенгни.

Къаллай бирни узайсам, –
Аллай бир жууукъ.
Башха затха узалсам,
Къоймайды сууукъ.



ДАУЛАМА

Бойнун бұруп къарамаз
Манга насыбым.
Анга алдау сёзюм – аз.
Узакъ – асылым.

Мени унута болур
Ол кюнден-кюнге,
Башха къайгысы – толу,
Тюйюмчек тюе.

Кёзден кетген мен эсем,
Кёлден да кетип,
Жолну-кьолну да кессем,
Санга дау этип,

Кимни болур сууабы?
Ким солур эркин?
Сен бараса, ыз табып,
Узайып, кетип.

Ашырмадым. Даулама.
Къарама алай.
Ол къарамда кьалгъанды
Насыбым саулай.



КЮН АЛАЙ БАТАР...

Тауусулур ичер сууум.
Жокъду ёмюрлюк.
Жарты къалгъан ахшы умут,
Алып, кётюрюп,

Бийикле къучакъларына
Акъырын атар.
Сен чыгъарса да аллыма,
Кюн алай батар.



ЖУУУКЪДАДЫ КЮЗ

Бузулгъан аманатлай,
Ичимде бир зат,
Мени жолгъа къарата,
Чекдире азап,

Кёзюм кёре жашайды,
Таш аулакъ этип,
Эрттенликден башлайды
Кечеге жетип.

Сёзю – чюйре, кеси да –
Сукъланмаз адам.
Насып жолну кесди да,
Алдады, баям.

Анга – оюн, манга – от.
Не десенг да – тюз.
Манга терс къарама, къой,
Жууукъдады кюз.

Кюйген, жаннган да – ачы.
Эуюллюк этер...
Жыр бара эди кьачып,
Биргенге кетер.



КЮЙЮЗ

Нарат жаркьала отда
Жанадыла, кючсуне.
Бу жерде тюзлюк жокьгъа
Турама мен тюшуне.

Сурат болуп кьалгъанды
Жаннет тала кюйюзде, –
Аны ынна такьгъанды
Эртте – узайгъан кюзде.

Земзем сууну жагъасы
Ариу адамдан толу,
Монглуьк, сабырлыкь басып –
Жаннет деген бу болур.

Керти дуния андан
Къарайды, ойнай, кюле.
Мында уа жарлы ынна
Жашайды, ачий-кюе.

Жашын, башын тас этип
Къазауатда, сюргюнде,
Сакьларгъа уа къаст этип,
Жангыз жашайды юйде.

Къабыргъада кюйюзге
Сейир этип къарайды,
Кюйюп бошагъан кюзге
Жарсыуларын санайды.

ПОЭМА



НАСЫП ЮЧЮН

Ёмюр - атлы

Ариу жомакъ, таурух болуп къалып,
Бизни да жол нёгерликге алып,
Ёмюр – атлы – барады тик ёрге,
Кюнню, айны жарыкъларын кёре.

Аны жолу – ёмюрлени жолу,
Къазауатдан, хорламладан толу,
Анда – жүрек учундургъан къарсла,
Ариу жырла, уча, жете Гъаршха.

Анда – къызла такъгъан ачы кюйле,
Тютюн этип, кюе тургъан юйле,
Жигитлени къылычлары ойнай,
Ким мюлк къурай, кими аны тонай.

Ёмюр жолу – кюрешлени жолу,
Аны эси учхан окъдан толу,
Къыямала – отла, суула – анда.
Къагъанакъла, жау чыракълай, жана,

Помпеяны ахыр сагъатында
Ёмюр кеси болгъанды къатында.
Кеси кесген болса да киндигин,
Алалмады жаннган отдан бирин...

Везувийни тыялмагъан ёмюр
Бата тургъан къыралланы кёрдю.
Жиляу этди, ачыу этди анга –
Жашил жерни къыйын къадарына.

Ёмюр жолу – кезиулени жолу,
Анда умут, ёлюм да тенг болду,
Къууанч, жарсыу да келдиле бирге,
Ёзенгиле бир бирине тие.

Жыр

Кёкде, ёмюр ызлап баргъан жолда,
Келеди жыр, дуня андан тола.
Таудан таугъа, къолдан къолгъа ауа,
Марал жауун болуп, жерге жауа.

Келеди ол, ариу макъам салып,
Эски жырны керти сёзюн тагъып,
Бирде кюнню кёзю болуп, тие,
Бирде булутладан салам ие.

Келеди ол сары къумлу тюзде,
Чыгъанала жыя, гюлле юзе.
Жюрек отну тиргизирге сую,
Ажашханны биргесине кую.

Ныхыт жолла, къыйын жолла аны
Этедиле, къайтып, жаппа-жангы.
Жырны жолу – ёмюрлени жолу,
Заман кеси анга шагъат болду.

Билек болду анга заман, кьанат,
Биргесине ачы кюнле санап.
Биргесине кьууанч жырын айтды,
Кёпюр салып, кьайытмаздан кьайтды.

Уллу Хожда, кюйген жолну бара,
Атхан тангы болгъан эди кьара...
Тарых теренинде сарнай, жилияй,
Барады жыр, кьара ташны сылай.

Суугъа кетген кьызыны кюйлеринде
Жилияйма мен жырны кюйгенине.
«Жырым!» – дедим, «Жашау!» – деген кибик,
Анга кьууанч, жарсыу бирден кирип.

Адам

Бийик кёкге тансыкъ болуп кьарай,
Жана тургъан жулдузланы санай,
Чыкъла тюшген жаяу жолну баргъан
Бек биринчи улан эди – Адам.

Алам анга уллу кьууанч этди.
Земзем сууу, жерни жырып, жетди,
Кьанатлыла жарыкъ жырла тагъа,
Жаннет гюлле тюрлю-тюрлю чагъа.

Суусап эди. Татлы суудан ичди.
Ариу эди Жаннет тёрню ичи, –
Адам жашап туруп эди ёмюр,
Насып, кьууанч да бир жолгъа кёрюп.

Кече – айы, кюндюз кюню тийип,
Тал береги суугъа чачын ийип,
Салкъын аяз гелеулени сылай,
Жаннет – сени, сен Жаннетни сынай...

Болсада жан кюнден-кюннге – мудах.
«Жазыу, къадар да – бир!» – деди Аллах.
Билеме мен аны кертилигин:
Насып ючюн жолла элтиригин.

Кеси кибик бир жан излеп, баям,
Андан мудах бола эди Адам.
Аллах анга жылы къучакъ керди –
Негер этип, тиширыуну берди.

Хауа кирди жашауна аны!
Эки болуп къалгъан кибик жаны,
Эки болуп тийген кибик кюню,
Таудан къарап, алай ариу кюлдю.

Адам бла Хауа

Туман басып, къалкъып тургъан жерге
Кюмюш айны нюрю тегюлгенде,
Гелеуледе ызын къоя, Адам
Бара эди жулдуз таба, баям.

Тюшген чыкъны жыйып, минчакъ эте,
Артха къала да, ашыгып жете,
Хауа кеси келеди ай жолда,
Жанын, кесин, этген антын жоя.

Чакъгъан тала – аны намазлыгъы.
Келеди ол... Къалай да базынды?!
«Сюеме!» – деп шыбырдады кекге.
Анга сейир этедиле кепле.

«Жаннет!» – деди Аллах берген журтха
Сыйлы Адам, земзем суудан уртлай.
Хауа ючюн айтхан болур алай,
Дуния башында ол журтну сайлай.

Чапракъ жыйды. Жыйрыкъ бичди Хауа,
Ариу сёзюнг болду анга саугъа.
Жаннет чыпчыкъ аны къатлап турса,
Ёмюрледе ёсмез эди мурса.

Чыкълы жолда этеклери жибий,
Гюлле жыя, къайгъылары эрий,
Гюллю тажын да башына кийип,
Келликди ол отоуунга кирип.

Жомакъ болуп, алай къалыр эсде
Гюлден толу, жулдуз бетли кече...
Хауа, къарап ёмюр теренинден,
Къууанч этди, сени кёргенинде.

Сайлау

Уллу дуня. Эки адам жерде.
Андан бери тууадыла эрле, –
Сюйгенлени жолгъа къаратханла,
Ёмюрлени къайтып санатханла.

Жети да жол айырылгъан жерде
Жети сайлау этедиле эрле.
Сары жолну туюди ат туякъ,
Сагъышларым элтедиле узакъ.

Жети жолну жети атлы чыкъды,
Барадыла ала жашил чыкъны.
Бери жаны – бегитилген къая,
Ары жаны – белгисизлей къала.

«Жауу болуп терсликлени жерде
Тебре, атлан ала бла бирге...»
Жулдуз жыйын – кёкню бийигинде,
Кесинг а сен – жерни киндигинде.

Жиляй-жиляй ашырмадым сени,
Терслемедим, алай деп, бирлени,
Баргъан жолунг жүрегиме жатды,
Тангым санга тилек эте атды.

Жарам жара туююл эди – саугъа...
Сени бла жаным таудан таугъа
Учуп, жүзюп, зауукъ этип барды,
Эс этмейин къаяланы, жарны...

Ауаз эштдим, ууаз эштдим анда –
Кече жолла бирге байланнганда:
«Жети жолну жети атлы чыгъар,
Жети жигит жети душман жыгъар...»

Эрле жолу

Кёкню жууукълугъу – сизге билек.
Анда жашайды этилген тилек.
Сизни кёрюп, ол ашыгъып чапды,
Бийик кёкде жети эшик ачды.

Жети жолдан бири эди сени –
Тюзлюк ючюн къылыч кётюргенни.
Аны билип, суюдю жулдуз алам
Жолунг болса ачыкъ, ариу, сыйдам.

Орам башы – кериуанлы, ызлы,
Сюедице сизни дуния къызы.
Къара ташда жиляйды Гошях,
Таулу жыргъа киргенди Акътамакъ,

Сизни сакълап, къарайдыла жолгъа
Ариу Зухра, Лейля эм Зулеха...
Итакагъа жатды ауур туман,
Тебрейсиз сиз Колхидагъа, баям.

Кёкде жолла, жомакъ киби́к, тю́рлю:
Сизни толгъан Айны кызы сую́дю.
Къарап тура болур аллыгъызгъа,
Ташны жарып, улан чыгъарыргъа...

Кече – къара. Алда уа – кыяма.
Амал да жокъ, мадар да тыяргъа.
Жети атлы, жети жолну сайлап,
Барадыла анда, белле байлап.

Насып ючюн, тюзлюк ючюн къайнап,
Сую́ген кызылары́н таралтып, кыйнап,
Эрле жолуна чыкъдыла ала –
Бизни алларына къаратханла.

Сен

Туякъ таууш ашыкъдыра, кыууа,
Бараса сен, таудан таугъа ауа.
Кече – къара. Жулдуз жанды кёкде.
Аны таба барадыла кёпле.

Жомакъмыды, таурухмуду ол зат?!
Кыйынмыды андан болгъан азат?
О, къалма сен къазауатда ёлюп,
Хорлам тангны жууукълугъун кёрюп!

Хорлам тангны ариулугъун кёрюп,
Минчакъ этип, кюнюш чыккыны тёгюп,
Кёкню уллулугъун кыучакъладынг,
Алам таба алгъыш бла атладынг.

Халкъынг ючюн, жигитликле эте,
Бараса сен, иги кыууум элте,
Жети жолдан бирин сайлап алып,
Душманынгы бетден-бетге танып.

Жулдуз жолну баргъан къадарында,
Алдау болмаз сени атламында.
Жулдуз жолу – жигитлени жолу,
Эрлик этип келликлени жолу.

Бёркюп чыкыгъан гараладан ичип,
Таугъа ёрлеп, бугъейлеге тюшюп,
Алай ёсген тауда алып дерсин,
Анда кёрюр жашау тюзюн, терсин.

Туугъан жерим – сени туугъан жеринг –
«Мени анда сакълайдыла», – деринг,
Къарайды шош кече арасында
Жулдуз жолгъа чыкыгъан баласына.

Туугъан жеринг

Шорха суула айтадыла жырла,
Тал тереги гыллыулата сыргъа,
Къысалмайды кёзюн къара шаудан,
Сени баргъанынга къарай таудан.

Андан къарап, кёремисе жерни?
Туугъан жери – тилекчиси эрни.
Кёремисе, ёчюлтмейин чыракъ,
Турады от жагъанг, сени сакълап!

Ары жаны – къара чарсы, туман,
Бери жаны – ол сен кесинг туугъан,
Сени суюген, сакълап тургъан сени,
Къалаууру сенсиз кечелени.

Бери жаны – сени суюгенлени,
Къайгы этип, санга кюйгенлери.
Тилек этип, ёхтем болуп, алай
Турады тау, жулдуз жолгъа къарай.

Жети жолдан бирин сайлап алдынг.
Кюнню нёгер этип, кече – айны
Бараса сен, жетеуленден бири,
Сакълайма мен ёмюрледен бери.

Эрлик да, кишилик да – биргенге,
Бараса сен кёкню кенглигинде,
Жангыз атлы, жулдуз жолну сайлап,
Гемудангы да жүгенин бошлап.

Жилтин ызы сейир эди аны –
Темиркъазакъ, жулдуз болуп, жанды, –
Туягъындан тюшген жарыкъ жулдуз.
Эрле жолу этмез сени учуз.

Мен

Манга сейир этедиле кёпле:
«Сени кюйюнг жашайды, – деп, – кёкде!»
Мындан къарап, кёреме мен анда –
Бараса сен айны жарыгъында.

Айны жарыгъында, сары жолда
Миннген атынг, жилтин ызла къоя,
Аны кёрюп, сакълап турур жаным,
Къалалмайын сенсиз кюйюп, жанып.

Кёкню биргесине эди сёзюм.
Тансыкъ болуп, жолгъа къарап, тёзюп,
Тилек этип, умут этип, жарсып,
Чачарма деп къара кече чарсны,

Алай турдум. Болду мени антым
Жюрегимде жашап тургъан атынг.
Аны айтсам, тилек этген сунуп,
Умут деген къалалмайды суууп.

Аны айтсам, тарых теренинден
Къарайдыла насып излегенле,
Ачыйдыла узакъ ёмюрледе,
Тохтап къалып сыйрат кёпкюрюнде.

Гюнях деген, сууап деген затла
Бар эселе анда – ахыратда,
Уллу Аллах кечсин скойгенлени,
Жолгъа къарап, алай кюйгенлени...

Сени атынг – насып къанатлылай,
Ариу болуп, татлы болуп алай
Айтылгъанлай турур жашил жерде, –
Таурухлада къаладыла эрле!

Сезим оту

Хауа да, жан да болмагъан дуня,
Санга келип, ишлеп ариу уя,
Жаннет къоллу боллукъ эди Адам,
Хауа тюбеп, «чырмамаса», баям.

Сезим оту, биз ангылар кибик,
Алай жерли болду, алай бийик!
Адам, Хауа да сынагъан тасха
Андан бери болалмайды башха.

Насып деген сыйлы затны билсе,
Жан, кюн болуп, чарсны жарып, тийсе, –
Ма ол болур уллу сезим деген,
Ёмюрледен, бийикледен келген.

Андан бери болалмайды башха
Бек биринчи жаратылгъан тасха:
Алып, суугъа атсам да жанымы,
Чыгъып келир, излей къарамынгы.

Чабып, сени жарты жолда жетер,
Санга атап, ариу жырын этер.
Аны жаланда сен эштсенг суюдюм,
Анда мени жашил жайым куюдю.

Тутмакъ этип, атсам да мен аны –
Тансыкъ болуп, эрий тургъан жанны,
Къарайды ол кече узагъына,
Эс бурмайын мени тузагъыма.

Жулдуз кёкде, къол узатсам, жетип
Къаллыкъма деп, алай умут этип,
Учама мен Сарайгъанла таба,
Сени кёрюп, жилтин жолда чаба.

Тейри жарыкъ

Нечик сейир, нечик ариу суюдюм! –
Кюзню биргесине жандым, куюдюм.
Жазда балли терек болуп чакъдым,
Къара жерни ариу гуююм жапды.

Къала ишлеп, суюмекликге атап,
Аны ариу сагъышларым жасап,
Жашайма мен, айны чюйге тагъып,
Ол къалада умут отун жагъып.

Къая къызы – ол сарычач обур,
Сени кёрюп, къая жухха къонуп,
Желни къанатына тагъып, санга
Иеди, алданырса деп, саугъа.

Саугъа да не? Алдау да не анда?
Къара туман, болуп сенден алгъа,
Къаргъа къанат атхан кибик жерге,
Амал тапмаз ючюн мен излерге,

Къаппа-къара этгенди кечени.
Алай излеп турлукъма мен сени,
Ёмюр теренинде къалгъан кызлай,
Санга баргъан жулдуз жолну ызлай.

«Сакълама! – деп, – сакълама!...» – деп ауаз.
Анга нёгер болмаз салкъын аяз.
Мени аяр да, Нарт къала таба
Ойнай-кюле кетер, жорта-чаба.

Тейри жарыгъы хакъды – ажашмаз,
Алай эссиз анга эшик ачмаз.
Арслан кибик, келген жауну хорлап,
Къайтырса сен, мени излеп, жокълап.

Сынау

Айны кызы, Кюнню кызы – кеси
Кимден да акъыллы ариу, эсли.
Алай Тенгиз тейриси урлады аны,
Мудахлыкъгъа бёлеп Кюнню, Айны.

Жашай турду адамладан узакъ,
Айрыкамы болуп анга тузакъ,
Суу анасы алтын чачын тарай,
Аманатха къарагъанлай къарай.

Сатанайны умутлары – узакъ.
Зиндан деген да не анга, тузакъ?!
Желмаууздан, Алмостудан къачып,
Келгенди нарт элге эшик ачып.

Аны кёрюп, тилсиз болгъан нартла,
Бирден суйюп, этгендиле антла.
Ёрюзмекни жолун жарытханлай
Турлукъду ол узакъ элде алай.

Барлыкъды ол кече къарангыда,
Адет ташлап, шайтан тойларына,
Ёрюзмегин излей, сора, сурай,
Сюйгенине деп арбасын къурай.

Алып чыгъар аны тойдан кеси,
Шайтанладан онглу болуп эси.
Ёрюзмеги, ичип, тепсеп, арып,
Турады шош, сабий кибик, къалкъып.

Жулдуз жолну баргъанды ол эртте,
Сени ючюн деп, жигитлик эте.
Жулдуз жолу – эрле жолу, сынау,
Аны жыры, сыры, кюйю да сау!

Къачны жыры

Къонакъ кибик, сабырды, шош – ингир.
Жашау дегенинг – тегерек дингил,
Кюйген кюзню мудах ауазында
Кетген жазла сары кюй жаздыла.

Къачны жыры сары акътерекге
Тыншчыкъ тийди, аны сабыр эте,
Жангыз адам жашап тургъан юйню
Терезесин сары этип, кюйдю.

Жангыз адам, къарай сары жолгъа,
Тансыкълыгъы эсгериуюн оза,
Къанкъаз къанатындан этип къалам,
Жазады акъ къагъытда акъ салам.

Назму жазып, ариу сёзюн айтып,
Жанын анга аякъ тюпге атып,
Ариу сюйдю, алай ариу сюйдю –
Кюзню биргесине кюйдю, кюйдю.

Орус закий: «Наталья!» – дегенде,
Кюнден толуп кылып эринлери,
Алай ариу, алай татлы айтды,
Жаным аны эштип туруп, кыайтып.

Натальясы патчах байрамында,
Буюкмайын дуня кырамындан,
Тепсейди вальс, ариу, женгил уча,
Патчах кеси анга кыучакъ ача.

Ёлдю закий, кыызгъан окъну тыйды,
(Жаным анга кыалай этмез сыйыт?!)
Кюню батды. Сюймеклиги кыалды, –
Жашайды ол кыучагъында тангны.

Аулакъланы жели

Кюзню тангы сейирди, тасхалы,
Туман басып, нени да чарс алды.
Киши жери – Ата ташы туююл.
Анда сансыз бир кёп адам кюйдю.

Жомакъ этип сюйгенини атын,
Айтады, шош, миллетими кыарты.
Анда – кыргызъыз аулакъланы жели,
Анда – кызах жамауатны эли.

Таурух болуп жашау куюю анда,
Туруп туруп, тохтамай айтыла.
Макъам салып таулу ана сёзге,
Келгенди ол бизни биргебизге.

Сюе эди. Ажашдырды кыадар. –
Умутчуну, аныча, ким алдар?! –
Аулакъ жели санайды кыабырла.
О, ненча жан абындыла анда!

Къачны жыры ингир жарыгъында
Келеди шош, чарсдан тарыгъыргъа,
Таурух болуп къалыр ючюн мында,
Жутулмайын тилсиз къарангыда.

Этген кюйю – аны да жол ызы, –
Батады кюн, тауну эте къызыл.
Къачда кюйдю суйгеними жаны,
Къачхы жыр, айт тасхаларын аны.

Къачхы жыр, айт, суймеклиги къайда? –
Насып ючюн келгенди ол жолда,
Анга атап, тагъама мен дууа,
Сёзюм – окъну, окъ – сёзюмю къууа.

Таурух болуп

«Къызла кюйген» къара къая кёрдюм.
Ала бла бирге барып, ёлдюм...
Сынла болуп къалгъандыла ала
Къурум басхан къая ыранлада –

Келесе деп, жолгъа къарагъанла,
Мени кибик, санга таралгъанла,
Кюйле этип, жырла да такъгъанла –
Ма аллай сейирлик таулу къызла.

Таурух, жомакъ орунуна айтды
Ала этген жигитликни халкъым:
Келген душман малтар деп умутну,
Чегем тарын саулай да улутуп,

Отха кирип къалгъандыла ала –
Суйгенлерин сакълап тургъан жанла...
Жети жолну баргъан жети атлы,
Аны эштип, болгъандыла къаты.

Узакъ жолну жети ызлыгъында
Антла этип суйген кызыларына,
Барадыла жети жигит улан,
Жети элде, жети жерде туугъан.

Жети батыр чыкыгъандыла жолгъа,
Терслик кюнчюн кыууа, жете, жыгъа,
Барадыла, чачадыла чарсны...
Мени жаным да биргенге барсын!

«Кызыла кюйген» кыая бети – къара,
Чегем тарын мудах этген жара!..
Сакълап турады таулада бир кыыз,
Жулдуз учар да, кёргюзтюр деп ыз.

Тепсеу

Эрийди кюн кюзню кыучагъында,
Кыулакъ сала жерни ушагъына.
Эрийди ол, болалмайын азат:
Жерде бир кёп сынай тургъан азап!

Андан къарап, кёре болур гюлню,
Кызыл гюлню ариу Кармен юздю.
Аны тюйреп бурма чачларына,
Тепсейди ол майдан ортасында.

Тепсейди ол, кюнню кёзю жетип,
Аны ариу, женгил, жарыкъ этип.
Тепсейди ол, кызыл къанатлылай,
Къанат алып, кёкге атларыкылай.

Хозе, жетип, чыгъаргъанда бичакъ,
Тохтап кыалгъан суннган эдим ол чакъ...
Ёмюрлени теренине кирип,
Жарты кыалгъан тепсеуюнде эрип,

Кетдими кыыз? Угъай, угъай! Тохтап
Къалалмайын, ол майданны жокълап,
Бата тургъан кюнню биргесине
Тепсейди ол эски төресинде.

Аны ауанасы къалды анда.
Учады ол аяз къанатында.
«Кармен! Кармен!» – деп, ол солдат жашны
Къазауаты жара жерни, ташны.

Тепсейди ол, эски майданында,
Къоркъуу, бушуу да жокъ болуп анга.
Тепсейди ол, тюше туруп кече,
Жети да жол айырылгъан чекде.

Гюллю эрттен

Жулдуз кёкде кёрюрге деп бир ыз,
Сакълап турады таулада бир кыыз.
Аны жыры – терек шууулдауу,
Санга – тилек, къадарына – дауу.

Жети жолдан бирин сайлап алгъан,
Жюрегиме тансыкъ отун салгъан,
Сени онглу, мени жазыкъ сунуп,
Барады ай, булутлагъа бугъуп.

Тюзюн билсе, сейир этерми ол?! –
Сени алып, элтип баргъан бу жол
Мени ючюн жети айырылып,
Жаннет эшик бери къайтарылып,

Уллу кёкде жети жулдуз жанып,
Жети суйген жети ийнар тагъып
Баргъанларын билсе эрлик жолда,
Ызларындан жилтин ызла къоя?!

Гюржю кыралында ююн сатып,
Суратларын базарлагъа атып,
Нико алай ариу суюдю мени,
Гюллю этип жарыкъ эрттеними.

Анга атап, айта эдим жырла,
Суратчыны кыуандыра ала,
Эбзе тилде, эски ана тилде,
Жюзюм чагыр суулай тегюлгенде.

Жырла айтып, аны кезлеринде
Болган отну салдым сезлериме...
Андан бери сау бир емюр батды,
Манга гюлден толу эрттен атды.

Мени ючюн

Къадар нечик уллу саугъа этди –
Мени суююп, Одиссейим кетди
Колхидагъа – узакъ айрыкамгъа,
Суюмеклиги къанат болуп анга.

Тенгиз бети – чарсны туманында.
Алай эди: мени тырманымда
Алгыш сезюм, тилек сезюм – аслам,
Андан кетдинг, артха къарай, баям.

Таукел эдинг. Таукеллигинг алып,
Ийман табып, сабыр эди жаным.
Санай эди агъачлада кукук,
Бура эдим тобугъумда урчукъ.

Урчукъ буруп, алай сакълап турдум,
Сени бла мени эди журтум.
Сени ююнг, мени ююм да – ол.
Чыгъар, чыгъар санга бери бир жол!

Тилек этип, къарай эдим кёкге, –
Анда асыу тапхандыла кёпле.
Манга къарап, тенгиз кючсюннгенде,
Уруш эте болгъандыла эрле.

Мени ючюн Колхидагъа жетип,
Алтын жюнню манга саугъа этип,
Одиссейим узакъ жолдан келди.
Аны жаны алай ётгюр эди!

Ёмюр ётюп, келген кибик, алай
Келген эди, жулдуз жолну ызлай.
Эшгенме мен Одиссейге кёлек,
Чыгым – алгъыш бола, чыгым – тилек.

Аллынга къарай

«Къайтырса сен, мени излеп, жокълап,
Турурма мен, сени сакълап-сакълап, –
Дедим бирде, – сакълайдыла насып
Жерде кёпле. Насыб' а ажашып...»

Ахыратха келген эди Орфей,
Келген эди, мени сурай, излей.
Аны булбул кибикди ауазы,
Мени ол уятды да, аяздым!

Ёлю жукъусунда тургъанымда
Дунияны жети къатысында,
Татлы ауаз айта эди манга:
«Къоймам сени, – деп, – жаным, мен мында!»

Сермеп алып, къысды жюрегине,
Ийнандыра къалай суйгенине.
Къалкъый эдим аны къучагъында,
Жаным кирип татлы ушагъына.

Орфей мени алай суйгенине,
Мени ючюн алай кюйгенине,
Манга атап, жырла такъгъанына
Сейир этип тургъандыла ала –

Мени, элтип, ары атхан жанла,
Тансыкълыгъым ёлюр ючюн анда.
Манга ариу айтханында Орфей,
Мен кёз ачдым, аны (аны!) излей!..

«Кёпню билген, кёпню кёрген дуния
Сени, мени да журт этер, уя», –
Деп, ийнанып, къарайма аллынга,
Жулдуз жолну баргъан къадарында.

Желни къанатында

Кюйле этип, кёкню сарнатханла,
Жылла угъай, ёмюр санатханла,
Къая жухдан суугъа секиргенле,
Сизни ючюн чыкъгъандыла эрле,

Нартла кибик, алай сыналыргъа,
Ташны сыгъып, сютюн чыгъарыргъа,
Махтау алып келликдиле ала,
Сиз аланы сакълап тургъан чакъда.

Къарайсыз сиз узакъ ёмюрледен,
Таурух болуп керти суйгенлеге.
Сизни кибик алай кюйгенлеге,
Эшиклерин желле туюгенлеге.

Къара ташха жилийды Гошаях,
Желле тасхаларын элте узакъ.
Жилийды, шош, ингир къучагъында,
Басхан сууу кире ушагъына...

Хыйны этип суйгенине, бийче
Кюледи шош, кызыл чагыр иче.
Къаншаубийни эси кетип, анда
Турады ол – уллу Къабартыда.

Аны алай эсиргени кетсе,
Сени барынг акылына жетсе,
Таугъа, тюзге да эштдирип жилир,
Кеси кесин сенден да бек кыйнар.

Къара чачынг, желни биргесине
Бара барып, келип анга тийсе,
Ахы кетип, уянырыкъ болур...
Аны сени тилеклеринг къорур.

Жаяу жолчукъ

Тюшюм – ёмюрлени такыйкъасы.
(Аллах игиликге жораласын.)
Сени кёрюп, къууанганым анда
Тёлеу болуп тюшдю, уянганда.

Тейри кылыч тартхан кибик, анда
Тюрлю-тюрлю бояу алып таула,
Къая жухунда кюн кёзю къалкъып,
Жаным алгыш, тилек этип, айтып.

Анда – сени ариу ышаргъанынг,
Ата ташха, манга ышанганынг,
Насып ючюн узакъ жол келгенинг,
Манга жарсыу, къууанч да бергенинг.

Анда ёсген гюлле – мындан таза,
Бояуларын насып кеси жаза,
Кёксюл гелеу, тенгиз толкъунунлай,
Кесин ары, бери да ургъанлай.

Атанг чалгъан дуруланы чыкъдынг,
Бара эдинг, минчакъ эте чыкъны.
Мында жашап тургъан бабанг эртте
Жаяу жолчукъ къойгъан эди, кете.

(Насып излей болур эди анда –
Жулдузлагъа, айгъа да жууукъда...)
Сени кёрюп, къууанганда шаудан,
Кюнню кёзю жарый эди тауда.

Ананг этген тилеклени къатлай,
Булутланы ызларындан атлай,
Барама мен. Жюрегимде – тасха:
Къайтып келлик болурмуса артха?

Кечге къалсанг

Эрле суйген, эрле кюйген – тюзлюк.
Сени ючюн мен, жанымдан юзюп,
Этер эдим юлюш жерге, кёкге! –
Манга сейир этедиле кёпле.

Кёзден кетген кёлден кетген сунуп,
Къарама сен узакъ кёкден, бугъуп.
Суймекликге керекмейди алдау:
Мени жырым, сырым, кюйюм да – сау!

Кюледи кюн сени кёзлерингде,
Сыйынмайын айтхан сёзлеринге.
Сурат этип алалмадым аны, –
Тангдан тангнга бола эди жангы.

Ачхан эди чыкълы жолну Адам,
Керек болур артда да деп, баям.
Эки жаны – гюлден толу тала,
Жауун кюнню биргесине бара,

Тейри кылыч тартхан эдинг анда,
Кёргюзтюрге айтып артда манга.
Аны излеп, къарайма талагъа
Бата баргъан кюнню жарыгъында.

Гюлле жыйып, эшер эдим мен таж,
Аны кёрюп, чачакъ болур бу чарс,
Майдан сайлап, этер эдим мен той,
Мени тепсеп, жырлап кюймеге кюй...

Кечге къалсанг, ахыратдан чыгъар.
Сенсиз болуп, уллу дуниям – тар.
Сюйюп салгъанма атынгы кюйге,
Сени кимден да бек, къаты сюе.

БАШЛАРЫ

НАЗМУЛА

Саугъам	5
Анда ойнайды сериуюн	7
Тюш	8
Сен – Аллахха аманат	10
Сыйлылыгъын билди да... ..	11
Анам	12
Ата юйюм	13
Ийнанма	14
Жашайды ол кюйлеримде	15
Бушуу	16
Шошлукъ	17
Эки дуня	19
Эки насыплы	20
Тою ушамагъан тойгъа	21
Жюзюк	22
Жолда	23
Сен башха тюрлю суюдюнг	25
Хакъ	26
Сен кыш сунган	27
Чек	28
Хар кетгенни болады ташы... ..	29
Акъырын тегюлюр да кече... ..	30
Нечик чууакъды кек!	31
Билек болургъа суюдюм санга	32
Умут	33
Кюн	34
Танг ала... ..	34
Узакъ кекде ай	35
Мен Къой жолну барама	36
Атладым сени таба... ..	37
Къалай айтырла санга... ..	38
Алгъышым – алгъыш туююл... ..	39
Ызынг бла... ..	40
Сен къайтырыкъса... ..	41
Оноу этген Аллахды	42
Сез	43
Жомакъ	44
Ийнаныргъа суюдюм жолунга	45

Тилек	46
Насып да бериледи ёнкюч	47
Босагъа аллында	48
Жашау – узун...	49
Къадар	50
Дуня насыпха ие болгъанлай...	52
Кёк	53
Сокъур умут	53
Заман	54
Хар не да игиди	55
Маске	55
Къарай эдим аллынга	56
Арбачы	57
Сагъышым	58
Къара кёкге	59
Эки адам	60
Кюн чабады	61
Кёзден кетген...	62
Керти	63
Сагъышламы, умутму?..	64
Ючеулен	65
Тюше эди эсеме...	66
Терезе кёзле	67
Башха тюрюю	68
Ол да – сени	69
Аяз	69
Ыннаны сёзю	70
Ушакъ	71
Санау	72
Мен жазгъан	73
Сайлау	74
Бийикни алып...	75
Кеталмайма	76
Тенглик	77
Оза эди	78
Къайдады?	79
Къыш арада	80
Келедиле сагъышла	81
Кийик жоллада	82
Къарамынг	83
Эсимде къалды	84
Тансыкълыкъ	85

Кёрсем эди...	86
Арсарлыкь	87
Ийнан, ийнанма...	88
Унамайды	89
Элия	90
Гюлле	91
Жабалакь	92
Сабийлигим болуп омакь...	93
Эсгериу	95
Къыш макъамы	96
Тилекле толгъан айда	97
Уллу жолда	98
Сени ючюн	99
Акь къала	100
Кёз байлана...	101
Къысдырмагъан кёз	102
Узакъладан сакь къарайды кёк	104
Билемисе?	105
Насып деген...	107
Тереклеге тюшген акь	108
Къыймады кёзюм	109
Жел	110
Кетедиле	111
Жауун	112
Къайтар аны	113
Билсем да...	114
Узайсам	115
Даулама	116
Кюн алай батар...	117
Жууукъдады кюз	117
Кюйюз	118

ПОЭМА

Насып ючюн	119
------------	-----



9785768019495